Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the ima-ges to determine what is correct.

GÖTEBORGS UNIVERSITET

N:R 14 (1265). 24:DE ÅRG. VANLIGA UPPLAGAN LÖSNUMMERPRIS: 12 ÖRE.

ILLUSTRERAD TIDNING

IDUN

GRUNDLAGD AF FRITHIOF HELLBERG

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

SÖNDAGEN 9 APRIL 1911.

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: JOHAN NORDLING.

BITR. REDAKTÖR: ERNST HÖGMAN.

RED.-SEKRETERARE: ELIN WÄGNER.

Svenska Turistutställningen i Berlin.

ALONGEN. ÅRE-DIORAMAT.

Wettergren & Kerber

Direktör Dan. Broström

Pensionat i världsstäderna.

AF RESBEREDDA damer med litterära och artistiska intressen — hvilket i regeln är liktydigt med lätta börsar — får jag ofta frågor om billiga och goda pensioner i Europas hufvudstäder. Nu har det fallit mig in att meddela några af de goda erfarenheter, jag personligen eller genom vänner vunnit, och sända dem till Idun för att sålunda befria damerna från att fråga och, sanningen att säga, mig från att svara!

För att gå i ordning med resan, d. v. s. via Köpenhamn, så vill jag påpeka att *Den kvindelige Læseforening* därstädes nyligen invigt sitt präktiga palats vid Gammel Mönt n:o 1.

Där finns, utom stora bok-, sällskaps- och matsalar, äfven en hel våning inredd för resande damer, där dessa kunna erhålla rum, motsvarande alla moderna anspråk och till 2 kr. per dygn. Som läget är mycket centralt, torde man knappast kunna få angenämare bostad. Enda olägenheten torde vara att rummen bli så efterfrågade att de ej räcka till!

Skulle däremot vägen gå öfver Kristiania, kan jag lifligt anbefalla det likaledes af bildade damer grundade och ledda Hospitset Rosencrantzgade I, en stilla sidogata, men helt nära Carl-Johansgade. Hospitset — ett mellanting af hotell och pensoinat — är inrättadt efter tyskt mönster, d. s. k. "kristliga Hospizer", där drickspengar äro afskaffade, där fast prislista finnes för all matservering o. s. v. Allt bär — eller bar, då jag senast bodde där (1902) — den prägel af hemtrefnad, som endast vinnes genom bildade och älskvärda värdinnor.

Fortsätter man resan från Köpenhamn till Berlin, så kan jag där — och enligt personliga erfarenheter från endast halftannat år sedan — lika lifligt anbefalla *Pension Ludwig*, n:o 39 och 40 Markgrafenstrasse, ett läge, som är det bästa tänkbara. Man har nämligen utsikt till en fin gammal del af Berlin, Gendarmenmarkt, med dess Schauspielhaus emellan de båda lika byggda kyrkorna. Själfva gatan har ingen spårvagn, men man har endast ett par minuter till flere hufvudlinjer och en minut till en station på underjordiska banan. Dessutom ligger pensionatet i femte våningen (med hiss), så att allt gatubuller dämpas. Denna stillhet kan man njuta midt i Berlin, fem minuter från Unter den Linden å ena, Friedrichstrasse å andra sidan. Därtill kommer att man endast har 10—15 minuters väg till alla konstmuseerna och än kortare till universitetet, biblioteket och operan. Läget är således i ovanlig grad lämpligt för alla, som i och för studier önska vistas i Berlin. Pensionatets innehafvarinna, fru Schurgast, är själf en bildad dam med andliga intressen, och detta gör att så väl pensionatets anordningar som tonen inom detsamma behagligt skilja sig från den vanliga pensionatschablonen. Utlänningar från alla världens hörn förena sig i sina loford öfver värdinnans vänlighet och tillmötesgående samt pensionatets behag. Därtill äro prisen billiga. De växla mellan 5—10 mark per dag, beroende af rummets storlek. Eldning, elektriskt ljus och servis äro då inbegripna samt tre måltider.

Fortsätter man från Berlin till München, så kan jag där anbefalla en pension med ett särdeles originellt ursprung: en ung grefve Brockdorf, som utbildat sig till sångare, har en liten duktig hustru, som söker bistå honom i fråga om den ekonomiska sidan af saken. Och detta gör hon genom att hålla en pension, hufvudsakligen afsedd för artistfolk med små medel. Priset var så billigt att jag ej vågar nämna det, ty jag antar, att det nu måst höjas. Själf har jag ej bott där, men jag känner personligen den unga älskvärda värdinnan, och vänner till mig ha funnit sig mycket väl där. Pensionens namn är *Enringen* och läget centralt, 18 Fürstentrasse. Går färden sedan till Italien, vill jag anbefalla Hotel Pension *Aurore* vid Riva degli Schiavoni, 4133 (midt för Vaporetto station Bragora), ej emedan det i öfrigt har större företräden än andra pensioner, men — där finnes ett par vindsrum med en stor takterrass och en underbar utsikt. Värdinan är en f. d. tysk målarinna — tillmötesgående och angenäm, så att man lätt kan komma öfverens med henne vid anordningar för en tids vistelse. Och har man en gång varit herre på dessa takterrasser, då vill man sedan ingen annan bostad höra talas om i Venedig!

I Florens har man snart sagdt oändliga möjligheter att hyra enskilda rum, äta somliga måltider hemma och annars ute. Men för den till Italien nykomne, med språket kanske ej förtroliga är nog en pension säkrare och bättre. Bland de verkligt billiga och det oaktadt goda pensionaten anbefalles — af en vänninna till mig — Balestri. Vill man däremot inrätta sig på det sätt, jag oftast i Florens gjort, i hyrda rum, finnas trefliga sådana med härlig utsikt och en präktig värdinna, signora Mangani, n:o 24 Lungarno Acciajoli!

Har den svenska resanden hunnit så långt som till Florens, fortsätter han i år antagligen till Rom.

Och där kan jag af egen erfarenhet lifligt anbefalla ett af en svensk dam, fröken Wilma Johnson, hållet pensionat n:o 46 Via Ludovisi, i stadens sundaste del, med Villa Borgheses härligheter helt nära och — i några af rummen — med utsikt åt Peterskupolen. Denna bostad bjuder nordisk renlighet, hemtrefnad och frihet. Ty man behöfver icke binda sig för måltiderna, endast på morgonen säga till, om man önskar äta aftonmåltiden hemma, och lunch lämnas endast i undantagsfall. En hvar, som vet hvilken tid man spiller med att bege sig hem midt på förmiddagarne till lunch eller också hur dyrt det blir att betala ett mål, som man nästan dagligen äter ute, blir glad att hos fröken Johnson finna denna ändamålsenliga anordning och ej endast detta utan en bildad och älskvärd landsmaninna, som kan ge alla de värdefulla upplysningar om Roms omgifningar, om bästa sättet för utfärder, om allt möjligt man behöfver veta, som hvarken Baedeker eller italienare själfva upplysa om hälften så bra som en i Rom länge bosatt klok svensk. När därtill kommer att rummen äro prydliga, maten god, ehuru, på grund af ofvannämnda valfrihet, med nödvändighet enkel, och prisen billiga, så torde en hvar förstå, att man råkar väl ut, om man hamnar i 46 Via Ludovisi! Priset för i år vet jag ej; det måste självklart vara högre än vanligt, ty lifsmedelsprisstegringen lär redan nu vara stor under Roms väntan på främlingsströmmen. Dess bättre då för nordbor att kunna nå en hamn, där svensk redbarhet och lust att på allt sätt tjäna sina landsmän är hvad de komma att möta och samtidigt priser, som säkert bli billiga mot hvad en jämförlig bostad på andra håll kommer att betinga.

På väg från Italien reser ju mången öfver Genéve och stannar där något för att lära känna Calvin's, Rousseau's och många andra andliga stormäns stad, besöka Voltaire's Ferney, M:me Staël's Coppet och andra sevärdheter vid Lac Leman's stränder. De kunna då finna en lika treflig som billig pension hos m:me Milleret, 5 Rue de la Tertasse.

I Paris finns en pension, där skandinaver sedan länge äro hemmastadda, Pension Vesques, 31 rue Vaneau. Värdinnan är finska, gift med en fransman, och detta har äfven åt denna pension gifvit något af nordisk redbarhet och trefnad till billigt pris. Läget är på vänstra Seinestranden, de lärdas, konstnärernas, poeternas sida, och vid en stilla, spårvagnsfri gata samt på andra sidan vettande åt ett ambassadhotells stora park, en nu mera sällsynt härlighet i Paris, där vansinnet att beskatta enskildas parker gjort dessa till en så dyrbar lyx, att de flesta enskilda trädgårdar försvunnit.

Vill man bo i ett utmärkt beläget, enklare hotell, är intet bättre än Hotel Voltaire, Quai Voltaire på vänstra Seinestranden, midt emot Louvren. Också där finnas ett par vindsrum med en liten balkong och en utsikt, som alla årstider och tider på dygnet är härlig. Också är stället kärt för poeter och målare af Seine'n.

I London kan man i kvarteren omkring British Museum hyra rum billigt och med första frukost, det sätt att bo, som där torde vara mest ändamålsenligt. Men de, som önska goda och relativt billiga pensionat, kunna äfven finna sådana, af hvilka jag kan anbefalla några, men endast i andra hand och fritager mig sålunda från allt ansvar. De äro Mrs. Wicks, 36 Upper Terrace Bedford Place Russel Square, ett mycket godt läge för dem, som vilja studera i British Museum och med måttligt pris; *Demeter House*, Queen Square W. C. lär äfven vara bra till sitt billiga pris.

Går hemvägen öfver Brüssel, så har jag af belgiska vänner fått anbefalld *Pension de Boech*, Place Louise, vid den stora boulevarden, mycket lugnt, centralt och nära spårvagn; där lär vara godt med moderat pris.

I Wien finnes, ej i centrum, men med lätta kommunikationer, en mycket anbefalld och af vänner till mig omtyckt pension *Austria*, 5 Höfergasse IX, i synnerhet besökt af människor, som idka ett eller annat studium.

På hemvägen kommer man kanske till Hamburg. Där ha stadens damer för sin *Frauen-club* — liksom Köpenhamns kvinnliga läseförening, ehuru i mycket mindre skala än där — inrättat sällskaps- och läsrum, matsal och rum för resande damer; icke billigare än på ett godt hotell, men mycket trefligare i alla afseenden, isynnerhet för ensamma damer, som i storstäder lätt känna sig bortkomna, men här bli vänligt omhuldade. Läget är det yppersta: n:o 10 Neuer Jungfernstieg.

Nu vill jag sluta med att säga, att allt hvad man vidare vill veta får man själf direkt fråga om! Ty jag kommer *icke* att besvara ett enda bref med begäran om "vidare upplysningar"!

Strand, Alvastra 21 mars 1911.

Ellen Key.

Svenska turistutställningen i Berlin.

PÅ DEN internationella utställningen för rese- och främlingstrafik i Berlin har Sverige som bekant också sin paviljong, hvilken häromdagen högtidligen öppnades i närvaro af representanter för den tyska pressen, talrika medlemmar af svenska kolonien m. fl. Öfverste Balck talade å Sveriges vägnar.

Vår utställningsbyggnad är bland de först färdiga och den inrymmer en högeligen instruktiv samling föremål, belysande vårt sport- och turistlif. Men äfven den smakfulla möbel- och pälsverksutställningen torde komma att tilldraga sig stor uppmärksamhet.

Prenumerationspris:

Vanl. upplagan:		Praktupplagan:	
Helt år	Kr. 6.50	Helt år	Kr. 8.—
Halft år	» 3.50	Halft år	» 4.25
Kvartal	» 1.75	Kvartal	» 2.25
Lösn:r	» 0.12	Lösn:r	» 0.15

Iduns Byrå o. Expedition, Stockholm, Mästersamuelsg. 43.

Redaktionen: Riks 1646. Allm. 9803. Kl. 10—4. Red. Nordling: Riks 8660. A. 402. Kl. 11—1. Verkst. direktören kl. 11—1. Riks 8659. Allm. 4304.
Expeditionen: Riks 1646. A. 6147. Kl. 9—6. Annonskontoret: Riks 1646. A. 195. Kl. 9—6.

Annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:
25 öre efter text. 30 öre å textsida. 20 % förhöjni g å särskild begärd plats.
Utländska annonser debiteras 50 öre med 20 % förhöjning å särskild begärd plats.

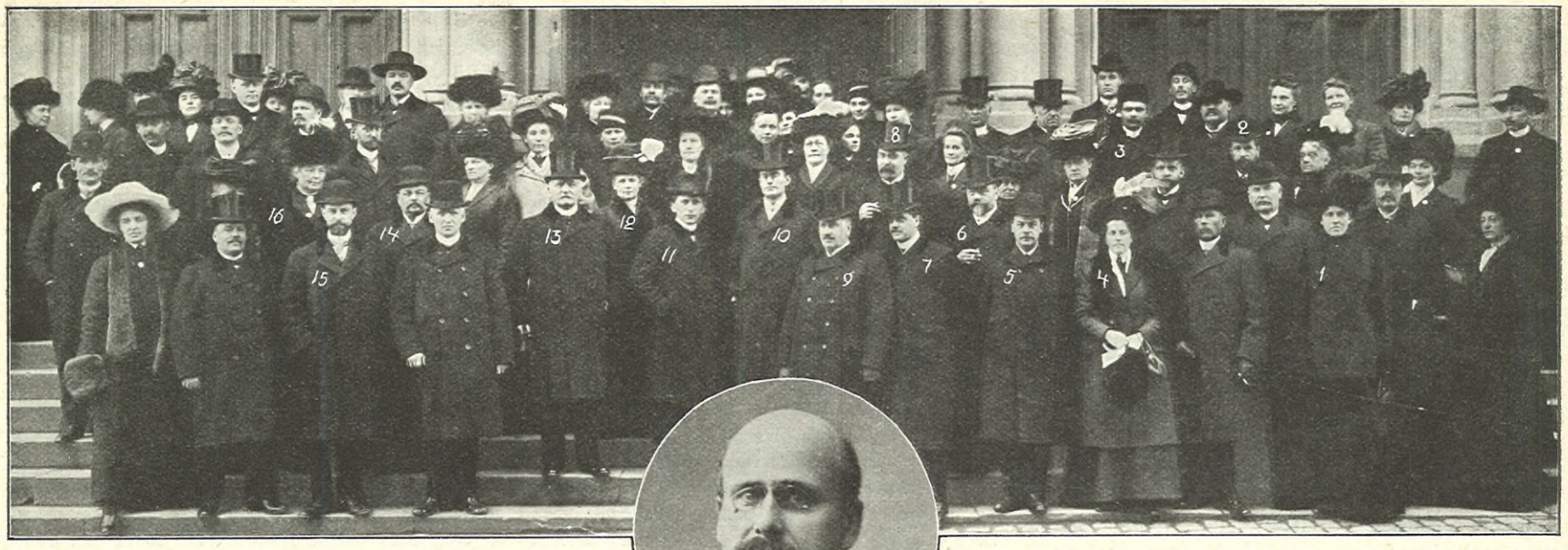

MÖTETS ORDF. LANDSHÖFDING J. WIDÉN.

Gruppbild af deltagarne i Barnavårdsmötet. 1. Fröken Therese Tamm (medlem af mötesbestyrelsen). 2. Pastor Spak. 3. Pastor Vestin, Gudmundrå. 4. Rektorskan Svedelius, Stockholm. 5. Dr Carl Sebardt. 6. Guvernör Gordie, Finland. 7. Pastor Fredrik Sebardt. 8. Kyrkoherde O. Bäckström, Håtuna. 9. Folkskoleinspektör Bror Larsson, Karlstad. 10. Folkskoleinspektör dr Rurik Holm, Göteborg. 11. Pastor Hagbard Isberg, Malmö. 12. Fröken Huldt, Stockholm. 13. F. d. Landshöfding Ch. E. von Oelriech, v. ordf. 14. Öfverlärare J. Emil Björkman, Kiruna. 15. Redaktör G. H. von Koch (medlem af mötesbestyrelsen). 16. Fröken Sigrid Wachtmeister, Listersgården. A. Blomberg foto.

BARNEN OCH SAMHÄLLET.

SVERIGE HAR i dagarna haft sin första barnvårdskongress, sammankallad af det verksamma Svenska fattigvårdsförbundet. Under fyra dagars koncentreradt arbete har hela det stora barnavårdsproblemet belysts och dryftats af de män och kvinnor från hela landet, hvilka arbeta i den offentliga eller enskilda barnavårdens tjänst. Det har varit läkare, folkskoleinspektörer, barnavårdsinspektörer, fattigvårdsfolk, föreståndare och föreståndarinnor för barnhem, skyddshem, hem för sinnesslöa och andra. Det har varit sådana som ha lång erfarenhet inom barnavårdsarbetet och önskat ge den åt andra i utbyte mot deras erfarenhetsrön från andra sidor af arbetet. Där har varit sådana, som just nu stodo inför uppgiften att ordna något barnavårdsföretag, bygga ett barnhem eller tillträda någon plats och som nu med intensiv uppmärksamhet lyssnade till de lärdomar, som bjödos. Diakonissornas hvita mössor och sjuksköterskornas små hattar syntes här och hvar bland den talrika församlingen, som bänkats i Blasieholmskyrkan, och våra kungliga damers uppmärksamma ansikten bland öfriga ifriga lyssnare visade, att den internationella, partilösa, konfessionslösa frågan om barnen fångar dem, som känna ansvarsfullt, i hvilken lefnadsställning de eljes befinna sig.

Frågar man efter resultatet af en sådan allmän mönstring af barnavårdsfolket, så är det först den rent ideella vinst, som ligger i dess påverkan på de enskilda deltagarna, den klarhet som faller öfver deras part af arbetet, när den ställes tillsammans med de öfrigas, de nya uppslagen man mottager, den entusiasm och den lust att ta i på nytt, som ovillkorligen ingjutes af detta samarbete.

För själfva barnavården, så långt den består i lagstiftningsarbete, blir vinsten en klarare öfversikt af förhållandena och insikt om deras brister samt med ledning af inhemska erfarenheter och i vissa fall utländska förebilder nya riktlinjer för det framtida arbetet. Kongressens ord komma helt visst att beaktas af dem, som ha det förberedande lagstiftningsarbetet på dessa områden om hand. Att dess ordförande, landshöfding Johan Widén, är identisk med ordföranden i fattigvårdslagstiftningskommittén borgar också för samarbete. Kongressens alla resolutioner skola dessutom tillställas konung och regering.

Att stora brister förefinnas i barnavårdsarbetet, därom kunna vår tids sociala arbetare med sin humanare uppfattning om barnens rätt och starkare öfvertygelse om deras värde för samhället såsom de, som skola bygga den nya generationen, vara eniga. Man erkänner att många synder begås, mest underlåtenhetssynder, och många barn förgås, som skulle ha kunnat räddas.

Till en början är lagstiftningen rörande barnen bristfällig och knapphändig. Vår fattigvårdsförordning af 1871 hindrar icke att barnen uppfostras på fattiggårdar eller utackorderas åt de minstbjudande, lagen om fosterbarnsvård af 1902 som i och för sig betecknade ett framsteg, är så till vida ofullständig att tillräcklig kontroll öfver de hem som utväljas som fosterhem icke finnes, att fordringarna på fosterbarnens vård äro obestämda och tänjbara, att en icke oväsentlig skara af barn ställas skyddslösa och att tillsynen af fosterhemmen är ofullständig. Men dessutom visar det sig att icke ens de lagar, som nu finnas för barnens skydd, bli tillämpade. På landsbygden har man på många håll icke alls reda på, att det existerar någon fosterbarnslag eller någon lag om uppfostran af vanartade och i sedligt afseende försummade barn, ehuru bägge dessa lagar snart äro tio år gamla.

Enligt samstämmiga uttalanden på kongressen beror detta på att barnavården nu är splittrad på olika myndigheter, fattigvården, barnavårdsnämnd och hälsovårdsnämnd, hvilket skapar osäkerhet om hvilken myndighet som i det ena eller andra fallet bör ingripa samt splittrar och försvagar ansvaret för arbetet. Skola effektivare och mera fullständiga lagar ge barnen bättre vård och skydd, måste därför arbetet centraliseras så att *en* myndighet inom hvarje ort får hela barnavården om hand.

Samtidigt med att utvecklingen går därhän, att samhällets rätt att ingripa till barnens skydd alltmera erkännes — under kongressen uttalades t. ex. den åsikten att barn som stå under föräldrars, styfföräldrars, far- eller morföräldrars vård eller rättare vanvård äfven borde äga skyddet af fosterbarnslagens kontroll — så märker man en sträfvan att så mycket som möjligt stärka bandet mellan föräldrar och barn. För späda barn är det ju så godt som ett lifsvillkor att få vara samman med modern, som kan ge dem den rätta näringen, och angående deras vård var kongressen af den meningen att arbetet bör gå i riktningen af upprättande af spädbarnshem för sådana unga mödrar, som sakna hem, medan spädbarnskrubbor skola göra det möjligt för mödrarna att äfven då de söka arbetsförtjänst kunna ha sina barn hos sig i hemmet. Tanken om moderskapsförsäkring kom äfven upp och förordades bl. a. af landshöfding Widén i hans inledningsföredrag.

Ett led i arbetet för mödrar och barn är skärpta bestämmelser angående föräldrars försörjningsplikt; som vi veta pågår utarbetande af lagförslag i detta syfte. Utom äktenskapet födda barns rättsliga ställning var äfven föremål för en grundlig utredning i ett anförande af borgmästare Pettersson från Södertälje, hvari bl. a. framhölls, hur dessa barns rätt måste tillvaratagas genom att faderns ansvar lagligen skärpes. Rätt för modern att genom fyllnadsed styrka faderskapet och att redan före barnets födelse väcka rättegång för utfående af underhållsbidrag samt rätt för barn att ärfva fadern och bära hans namn äro de viktigaste medlen att skydda de s. k. oäkta barnen.

Vården af vanartade och sedligt försummade barn, af sjuka eller sinnesslöa barn var föremål för öfverläggningar hvar för sig. Kravet på större individualisering vid dessa barns behandling, på fullgoda anstalter där sådant behöfdes och råd och stöd åt hemmen och barnens föräldrar, där detta var af nöden, framhölls starkt.

Som helhetsomdöme torde kunna gälla, att en stor enighet var rådande angående de grundläggande principerna för barnavården och lofvade godt för det framtida samarbetet.

Öfver **En Million** kronor sparar Sveriges folk årligen genom kemisk tvätt af kostymer, klädningar, kappor, gardiner, draperier, täcken m. m. hos Örgryte Kemiska Tvätt- & Färgeri A.-B., Göteborg.
Skandinaviens största affär i sin branche.
Det är ej likgiltigt, till hvilken affär Ni vänder Eder, ty det är stor skillnad på kemisk tvätt och — kemisk tvätt.

Cerebos Salt
tillverkadt af filtrerad saltlake i hygieniska fabriker.
Generalagent: Gustaf Clase, Göteborg & Stockholm.

Något om brefskrifning under flydda tider.

För Idun af **Jenny Engelke.**

III.

En gustavians frieri.

EHURU BÅDE muntlig tradition och skriftliga urkunder vittna om, att äktenskapsfrågan för hundra år sedan uteslutande afgjordes af föräldrar och målsmän, få vi icke tro att detta uteslöt möjligheten af att två älskande hjärtan någon gång kunde finna hvarandra och så "komma tillsammans".

Despotiska fäder och äregiriga mödrar lyckades ej alltid lägga hinder i vägen, icke heller gjorde de det alltid. Men när så väl var, ansågs det, efter samtida vittnesbörd, som en sällsynt lyckosam händelse, en särskild försynens skickelse.

Någon gång kunde äfven inträffa, att dotterns tycke och föräldrarnas smak stämde öfverens; och när samhällsställning och jordiska förmåner för öfrigt gjorde de båda kontrahenterna jämbördiga i världens ögon, så synes som om ett frieri där bort kunna försiggå utan oro och bryderi, utan allt för många "om och men".

Må här nedan genom några anförda bref visas, med hvilken varsamhet och omständlighet likväl en dylik familjeangelägenhet i flydda tider sköttes.

Friaren i fråga var ingen ungdom. Han var född 1748 och redan en hög ämbetsman. Han var af adlig börd och dessutom fastighetsägare i Stockholms stad, där han "ytterst på norra malmen" ägde ett, efter dåtida förhållanden, präktigt hus. Det var beläget i en vidsträckt trädgård, där det låg i förnäm slutenhet, men utgjorde dock en samlingsplats för hufvudstadens fina värld och bildande konstnärer. Så förtäljer krönikan. *

Husets inre var prydt "med rika ornamenteringar af Emanuel Limnell, stadens mest celebre dekorationsmålare, professor i teckning vid Fria konsternas akademi". Och detta hus blef, omkring 80 år senare, ansedt som en verklig guldgrufva för antikt bohag och dyrbara *pretiosa*, innan det, likt allt annat jordiskt, dömdes af förvandlingens lag och skingrades, hvarefter huset försvann från jordens yta.

Ägaren till det omförmälda hemmet hade en vacker försommardag 1785 vändt sitt kvafva ämbetsrum ryggen, lämnat sina protokoller och begifvit sig af på giljarfärd nedåt Sörmland, fullt besluten att i dessa fagra nejder "bese landsens döttrar" för att bland dem utvälja sig en maka.

Länge behöfde han icke tveka i sitt val. Men i de tiderna förhastade man sig icke, hvarken i tal eller svar, hvarken i ord eller handling. Saken tog tid.

Sannolikt är väl, att den kloke mannen, som i allt synes hafva gått samvetsgrant till väga, först sökte komma på det klara med, hvad han af det myndiga brukspatronsparet — den adertonåriga flickans föräldrar — kunde hafva att vänta. Och vackert vittnar det om hans nobla tänkesätt, att han först gjorde sig underrättad om, hvad intryck han gjort på "allra sötesta mademoiselle" själf, innan han frambar sitt frieri till föräldrarna.

Emellertid synes, som om en "mellanhand" varit nödvändig vid dessa förberedande åtgärder. En gemensam väninna inviges i förtroendet, och genom henne, som beredvilligt synes gå tillhanda, mottager han "angenäma hälsningar och underrättelser om söta mademoiselles välmåga". Detta under de dagar, då han med orubblig konsekvens fullföljer sin utstakade reseplan och fortsätter sin rundresa till åtskilliga andra herrgårdar i Sörmland.

Hans otålighet kan dock icke helt och hållet dämpas. Från *Lunda* vågar han afsända ett bref till föremålet för hans affektion, hvari han beklagar, "att dess föräldrar företagit en resa till Sala—Stockholm, hvarigenom den för honom så viktiga frågan ännu längre fördröjes." Han skrifver som följer:

Min allra sötesta mademoiselle.

Af fru Scharlén har jag med största förnöjelse fått förnimma min söta mademoiselle's välmåga. Och tillika emottagit de angenämaste hälsningar.

Ingenting kan glädja mig mera än att få vara i m:lle's åtanka, då jag måste vara skild från dess sällskap. Och aldrig skall något mer ligga mig om hjärtat än att alltid finnas värdig m:lles tillgifvenhet.

De nöjen jag här på landet äger, kunna icke vara annat än ofullkomliga, då *den* saknas, med hvilken de sälla hafva sitt lif.

Jag hastar därför, så fort möjligt blir, att återkomma dit, där hjärtat har sin högsta förnöjelse. Dagen kan jag ej ännu utsätta, men sedan jag gjort mina besök på Ålberga och Stafsjö, dit jag i morgon i kyrkoherde Tybelii sällskap ämnar resa, kan ej mycket hinder för min längtan återstå.

Tillfället tillåter hvarken mig att vara vidlöftigare eller att göra detta första bref så städadt som sig borde; men jag vågar hoppas att det benäget ursäktas och att min nådiga lika fullt är öfvertygad om fullkomligheten af den högaktning och ömma *affection*, hvarmed jag oaflåtligen förblifver, min sötesta mademoiselle's trofaste *Eric R— — — —.*

Lunda 3 juli 1785.

Återkommen till hufvudstaden, sänder han åter ett ömt klagobref till sin utvalda vän, som bör "billiga" hans oro. Men icke heller på detta bref erhåller han något svar. Ty "sötesta mademoiselle" är påtagligen alltför väl uppfostrad för att, på eget bevåg, tillåta sig att skrifva till en karl, allrahelst under föräldrarnas frånvaro och utan deras vetskap. Man måste dock hoppas, att brefvet n:o 2 skall lyckas röra hennes hjärta, och äfven "väcka hennes nöje", då han skildrar hemresan tämligen tragi-komiskt.

Han skrifver nämligen:

Högädla mademoiselle!

Väl fattas mig ord att beskrifva, med hvad saknad jag denna gång lämnade Nyköping. Men i samma mån som m:lle känner min ömhet för dess person, kan m:lle föreställa sig min sinnesförfattning vid detta tillfälle.

Jag vet icke om min andlige reskamrat af min tystnad kunde döma hvad mig fattades, men han tyckte det vara *à propos* att roa mig med kärlekshistorier. Det var dock icke däraf jag kom mig före. Den försäkran jag fått af m:lle's egen mun om dess ömhet för mig tillbaka, var min enda och rätta tillfredsställelse.

Resan gick alltför tråkigt för sig. Väntan på gästgifvaregårdarna; trötta kampar från alla skjutshåll, en sömnig kusk voro vållande till att vi ej före klockan 5, fredagseftermiddagen, anlände till Liljeholmen vid Hornstull.

Där föll en oöfvervinnerlig aptit öfver prästen, som icke kunde släckas med ett glas af fru Scharléns goda öl. Det han annars under vägen tyckte mera om än annat.

Först måste han ha skinka, ål och "ämbetsmannavin" *. Och jag, som hade gärna försakat det som mycket bättre varit, för att med den omgående post få uppvakta min älskade m:lle Hedda, måste göra honom sällskap. Och innan vi sedan hunnit tåga igenom den långa staden, var posttimman förliden.

Hade jag vetat så mycket i Nyköping som nu, så hade jag icke varit så hastig därifrån, utan längre njutit det ljufva nöjet att se lilla Hedda.

Jag trodde mig sist i söndags fått träffa herrskapet här, men ännu har det icke skett.

I går började jag att undra, hur det kunde stå till. Men ändtligen råkade jag Hallberg, som berättade, att Herr brukspatron, i sitt sista bref till honom, tillkännagifvit, att reseturen blifvit förlängd till Gefle, och att ankomsten hit ej kunde ske förrän i dag.

För några timmar sedan hade jag bud i kvartéret, men då var icke än herrskapet ankommet. Och kanhända att det skjuter öfver än en dag.

Ingen kan tro, hur mycket jag väntar och hur ledsamt det emellertid är. Ty innan jag fått herrskapets sluteliga svar och m:lles dyrbara löfte för mig, har jag ingen ro eller lust för någonting.

Måtte det icke hända att jag innan deras ankomst nödgas resa till Gripsholm! Jag fruktar för den posten hvar stund. — — —

Nog hade jag så ställt till, att jag kan bli ledig i aug. månad. Men hvem vet hur omständigheterna då kunna foga sig? Jag menar ovissheten om, hvar herrskapet då kan vara. Ty Hallberg har sagt mig, att m:lle Lisas bröllop skall äga rum ej långt efter hemkomsten.

Jag anhåller om min myckna hälsning till m:lle's bror. Jag ville uppvakta honom med bref, men tiden tillåter ej. Försäkrar honom om min fullkomliga högaktning och oändliga erkänsla för den vänskap och godhet han bevisat mig.

I öfrigt innesluter jag mig i sötesta m:lle's ömhet och åtanka, utan hvilken jag ej mer skulle vilja vara till. Och försäkrar däremot att ingen vördnad kan vara fullkomligare och ingen tillgifvenhet ömmare eller trofastare än den, hvarmed jag för m:lle's person till döden framhärdar.

Stockholm den 19 juli 1785.

Eric R — — — —.

Fortfarande intet svar.

Det är först sedan den otålige friaren sent omsider "i kvarteret" lyckats råka "herrskapet", som därvid uttalat sitt bifall samt äfven hunnit resa ifrån hufvudstaden och åter uppnått hemmet — först då vågar dottern fatta pennan till svar på brefvet n:o 3, hvilket måste betraktas såsom det egentliga friarbrefvet och hvilket lydde som följer:

Min älskvärdigsta *cousine!*

Nu är jag nöjd och glad. Herrskapet kom hit i tisdags afton, och förmiddagen därpå hade jag den oändliga lyckan att vinna herr fars och fru mors efterlängtade samtycke till den sökta förening med min *cousine.*

Det är därför jag vågat antaga denna *titul* och bortlägga den främmande, i den glada förhoppning och öfvertygelse, att min *cousine* sådant tillåter, sedan jag förut äger dess ovärdeliga löfte i hufvudsaken. Och jag nu äfven fått göra en sådan kär förändring med dess vördnadsvärda föräldrar och syskon.

Jag ville önska, att jag nu liksom kunde framlägga mitt hjärta. Min *cousine* skulle då få se, huru lycklig jag skattar mig, och huru oändligen mycket jag min *cousine* värderar och älskar. Jag vill och skall beständigt anropa den Högste, att Honom täckes välsigna vårt förehafvande och göra oss lyckliga. Genom Dess nåd hoppas jag ock att alltid så kunna skicka mig, att jag blir värdig en så dyrbar skatt som min *cousines* hjärta och tillgifvenhet.

Min lilla, söta *cousine!* Låt mig nu ock bli fägnad med bref från dess hand. Jag hvarken kan eller behöfver skrifva, huru fägnande sådant för mig blifver, när min *cousine* känner, hvad värde hon för mig äger.

Ingen ängslan om skrifkonsten bör hafva rum; ty jag har här, med största nöje sett, att min *cousine* är däri ganska snäll. Och i alla fall täcktes *cousine* vara försäkrad, att en så öm och trogen vän, som jag hoppas att vara ansedd för, inte ser efter några fel i skrifningen.

* Se Birger Schöldströms: "Damer och knektar".

* Brännvin?

Hvarje husmoder bör prenumerera på Barngarderoben Pris för helt år 3 kr.: half år kr. 1: 60. Lösnummer 30 öre. **Hvarje sömmerska likaså.** 12 häften årligen.

PERLSALT. Elisabeth Östman skrifver i Iduns hjälpreda om tändernas vård: "det bästa munvattnet är, om man tar en tesked salt i ett stort glas ljumt vatten och låter det väl smälta. Vi veta ju att saltet har en både renande och bevarande egenskap."
A.-B. Fuktfritt Bordsalt, Sundbyberg.

Nu på söndag ärna vi resa till Hallbergs landtgård, hvar vi skola spisa middag. Och efter middagen ämna vi besöka Drottningholm, dit jag dock knappt tror fru syster * framreser.

Jag måste nu således sluta, men upphör aldrig att vara min älskvärdigaste *cousines* ödmjuke och trognaste

Eric R — — — —.

Stockholm 22 juli 1785.

P. S. Om min hälsning till *cousinerna* anhåller jag ödmjukt.

Nu ändtligen kommer svaret. Och då friarens bref skrifvits med ganska ojämn blandad tysk-svensk stil, rätt petigt och ojämnt, ofta otydligt, vittnande om upprörd sinnesstämning, utmärker sig "söta *M:lles*" rader för jämn, rund, lättläst piktur, ren svenska; tämligen korrekt, likasom klar tankegång. Allt tydande på ett svalt, måttfullt temperament, eller också mycken självbehärskning.

Otroligt är väl icke, att brefvet skrifvits under söta mors egna ögon eller efter hennes diktamen, hvilket ju äfven låter tänka sig.

Först i det oundvikliga P. S. kan man skönja en öfvergång till ett mera förtroligt närmande. Där ombedes nämligen mottagaren att medföra "de 40 alnar himmelsblåa sniljor, som syster Lisa" — hvilken måtte hafva gått i giftastankar — "for ifrån". Och kan man förmoda, att detta paket icke var det enda, hvarmed den nu lycklige friaren belamras på sin färd till "det förlofvade landet".

Lilla Heddas svar på friarbrefvet lydde:

Min käraste *cousin*.

Jämte den oförmodade fägnad att få se och emottaga mina kära föräldrar i lördags morgon kl. 10, då vi intet väntade dem förr'n kvällen, erhöll jag ett angenämt bref och tillika muntliga hälsningar ifrån *cousin*, som voro mig ganska angenäma och hvarföre jag mycket tackar, fägnande mig öfvermåttan åt *cousins* välmåga och önskar att den alltid må *continuera*.

Jag kan ej annat än taga stor del däruti, sedan Gud behagat så skicka, att våra hjärtan blifvit förenade medels de löften vi hvarandra gifvit; och hvartill jag nu munteligen erhållit, af mina kära föräldrar, ett förnyadt bifall. Ehuru jag hoppas min *cousin*, enligt mitt förbehålld ifrån början af vår vänskap, tillåter mig ännu några år få vistas hemma hos mina föräldrar och njuta den i hushåldningsvägen mig så nödiga undervisning. Härom lär vi än vidare få öfverlägga, när *cousin*, om 14 dagar, kommer hit, som mina föräldrar berättat. Emellertid försäkrar jag att beständigt vara,

min *cousins*
Trogna *Hedda*.

Nyköping den 2 aug. 1785.

P. S. Ehuru mina systrar mycket voro ute i Stockholm och handlade, så glömde fästmön ändå att köpa 40 alnar himmelsblå sniljor, hvilket hon nu ber, att *cousin* vill vara god och taga med sig, när han kommer hit.

Det lilla brefvet är skrifvet på gulgrått, randadt papper, vattenstämpel: "C et I Honig", och tillhopaviket i fyrkant, försedt med rödt sigillack och förseglad med vapen: en flygande örn som djärft blickar mot solen. Sannolikt hade äfven detta bref, likt många andra, sändts med någon resande, eller åtminstone inneslutits i en annans bref, ty hela utanskriften inskränker sig till de varsamma men betydelsefulla orden: à moi-mème.

Äktenskapet afslutas redan år 1786, den 29 oktober, då fästmön, antagligen på förhand icke okunnig i hemmets vård, nu hunnit ytterligare njuta den i "hushållskonsten så nödiga undervisningen."

* Blifvande svärmor.

Många bref i familjearkivet vittna om att denna förbindelse blef till bådas lycka. Och ännu efter många års förlopp undertecknas de bref, den äkta mannen då skrifver till sin hemmavarande maka: "söta väns intill bleka döden, trofaste vän."

Af flera bref, som finnas kvar från hans barn, synes äfven, att han var en utmärkt god fader, mån om deras uppfostran.

De små döttrarna hugna honom med nyheten om, att de fått löfte af "söta mor" att "hvarje onsdag och lördag få öfva sig i skrifkonsten". Och från sönerna, hvilka under preceptors tillsyn bevista academien, finnas prydliga bref skrifna på såväl latin som svenska.

År 1792 är han åter nere i Nyköping, denna gång för att närvara vid arfskiftet efter den då aflidne brukspatronen, svärfadern. Han meddelar sin maka i bref, att 100,000 banko — "enligt det delningssätt, som påstår" — synes komma dem till godo; hvilken summa den tiden ansågs ganska betydlig; helst arfvingarna i stärbhuset voro tio. Han tillägger med en viss förnöjelse: "allt aflöper med enighet."

I samma bref, där han yttrat farhågor för sin hustrus vacklande hälsa, uttalar han den ömmaste omtanke om hennes väl. Han beder henne "ej vara allena, när han är borta", utan "till förströelse bjuda *Madame* eller *Maja-Juliana*, till muntrande sällskap". Han uttalar äfven fruktan för, att hon icke är nog rädd om sig, utan har "för mycket bråk med barnen och folket", eller som han säger, "går för mycket i de kalla rummen" — man var i februari månad. — Han slutar sina förmaningar med tillägget: "Tro aldrig, min sötesta vän, att jag räknar på hvad det må kosta, allenast du har nödig uppasning och bekvämlighet."

Detta var vackert sagdt, dock gör den reflektionen sig gällande, att f. d. kammarrådet numera presidenten, därtill borde känna sig "lika villig som skyldig", eftersom han just i samma dagar uppbar sin hustrus rika fadersarf.

Sannolikt mottog han äfven ömma bref från henne, hvilka dock gått förlorade, ty han skrifver såsom svar: "Hälsa vår Lisken, att hennes dröm skall, med Guds hjälp med första slå in." Och så tillägger han, att han ej har tålamod att vänta "tills posten går", utan han sänder sitt bref med en resande som, heter det vidare, "i morgon bittida far härifrån till Stockholm och nästa fredag tror sig kunna tillställa dig detta svar. Han är en handlande från Västervik, som nu varit inne hos din bror Samuel." —

Vi må hoppas att brefvet verkligen kom nåd. fru presidentskan tillhanda.

Sexton år senare, 1808, skrifver han åter från Sörmland, där han denna gång öfvervarar auktionen på Hornsund efter sin saligen afsomnade svärmor, fru brukspatronessan, den af honom så kallade "fru syster".

Äfven detta bref vittnar om oförminskad ömhet och "åtanka" för hans "sötesta vän", hvilken han nu gläder med talet om lyckade inköp från auktionen enligt hennes "nota".

Så t. ex. har han förvärfvat "ljuskärnan, thédosan, nystfoten, samt en myckenhet lakan, finare och gröfre, jämte duktyger och stora golfmattor; dock icke den engelska, som ej passar något af våra rum," — tillägger han. Vidare kommer hon i besittning af husgeråd och kökssaker.

Hans bref, som vid denna tidpunkt skrifvas med enbart svensk stil, afslutas med tillägget: "Allt har betalat sig väl. Grefvinnan W—a har köpt egendomen (änkesätet). Och en baron S. svåger Samuels gård, så att nu —" detta tillägges med ett visst vemod — "det förr vanliga tillfället till möte för släktingarna härstädes har försvunnit."

Detta bref afslutas äfven med: "Till döden, din trofaste vän *Eric R — — —.*"

Man har äfven skäl att tänka, det troheten räckte, icke allenast till lifvets slut, utan långt därefter. Ty efter hans död, som inträffade 1823, satt hans efterlefverska i orubbadt bo, "en högst bedröfvad änka", under mer än trettioårigt änkestånd kvar i den gamla gården, som småningom började på alla sidor omgifvas af nya hus och långsträckta gator.

Deras hem stod länge kvar efter hennes bortgång 1855, i orubbadt skick, bebodt af tvänne döttrar, hvilka, äfven de, först afledo i hög ålder, hvarefter allt, underkastadt förgängelsens lag, blef skingradt från det hem, som för mer än åttio år sedan hade blifvit ordnadt af "söta far", då "söta mor" som brud där skulle införas af den ädle gustavianen.

Nu äro både trädgården och huset försvunna från jordens yta, och "dess rum finnes icke mer". Men i det gamla familjearkivet vittna ännu i bleknad skrift några gulnade blad om gustavianens frieri och påföljande lyckliga äktenskap med den trogna lilla Hedda, ett bevis, att lyckliga äktenskap, baserade på kärlek och tro äfven kunde komma till stånd under den, i mångt och mycket dubiösa s. k. "gamla, goda tiden".

Om kvinnor och lifförsäkring.

TILL IDUNS frågoafdelning kom för någon tid sedan följande fråga, beklämmande i sin hjälplöshet: "Jag är kontorist, 60 år gammal och börjar blifva sjuklig. Kan någon upplysa mig hvad jag skall göra för att trygga min ålderdom? Finns det något hem etc."

Är icke detta ganska betecknande? Ålderdomen har kommit öfver en, krafterna börja svika, och *då* först frågar man, hvad man skall göra för att trygga sina sista dagar. Det är ju annars tydligt att vid den åldern kan man rakt ingenting göra själf. Man måste anlita sin barmhärtiga nästa eller den allmänna fattigvården. Att något sådant som det första föresväfvade vår frågerska framgick af brefvets formulering. Men hur ringa den hjälp är som finns att ge i jämförelse med de många som söka och behöfva den, därpå fick man ett tydligt bevis i höstas, när ryktet om föreningen Ljusglimts arbete lockade fram all den dolda nöden just bland de bildade klassernas gamla kvinnor. Och oafsedt detta, är det icke förödmjukande att efter ett helt lifs ärliga arbete behöfva ta emot som allmosa hvad som kan uppehålla lifvet de sista åren?

Om man så tillägger att denna gamla självförsörjerska, som vi tagit som ett exempel, under de senaste tjugo åren bott i Stockholm, alltså med alla sjukkassor, pensionsfonder, lifförsäkringsbolag o. d. inom räckhåll, tydligen utan att ha gjort ett försök att träda i förbindelse med någon af dessa institutioner, då förstå vi, att det icke alltid är nog att alla dessa möjligheter till självhjälp för ålderdomen finnas, de måste också påpekas för dem de röra, med andra ord ett kraftigt upplysningsarbete måste bedrifvas. Främst bland kvinnorna! I en liten förträfflig broschyr, som åtföljde Kvinnligt yrkesregisters senaste upplaga

PÄRMAR
till IDUN 1909 och föregående år
tillhandahållas till följande priser: Iduns pärmar, röda med guldtryck kr. 1: 50. Iduns romanbibliotek, röda eller gröna 50 öre. Iduns Hjälpreda, röda eller gröna 50 öre.
Kunna erhållas i närmaste bokhandel eller direkt från Iduns expedition, om rekvisition och likvid i postanvisning insändes.

IDUNS MODELLKATALOG
Oumbärlig för alla sömmerskor och för alla hem.
Fyra rikhaltiga säsonghäften årligen. Kolorerådt omslag.
Prenumerationspris 2.20 för helt år — 60 öre pr häfte.

har fröken Bertha Wiman påvisat att kvinnorna inom de bildade klasserna stå nästan alldeles främmande för försäkringsidén. Arbetarklassens kvinnor, som, betecknande nog, äfven omfatta de kooperativa handelsföretagen, äro mera genomträngda af den samhörighetens idé som ligger till grund äfven för försäkringsväsendet och utgöra en icke obetydlig procent af de försäkrade inom sin klass. Bland de bildade klasserna är så icke förhållandet. Äro då medelklassens kvinnor så väl situerade, att de kunna veta sin ålderdom tryggad utan att anlita den hjälp som ligger i försäkringar? Ja, en del. Dit höra bland de självförsörjande de i statens tjänst anställda, lärarinnor, post- och telegraffolk etc., äfven de som af sina arbetsgifvare äro tillförsäkrade pensioner eller inom sina yrkesgrupper ha fördelaktiga pensionskassor. Men flertalet står ju utanför alla dessa förmåner. Ingenting utesluter för öfrigt att använda sig af försäkring jämsides med pensionen. Dessa bruka sällan ge mer än nödtorft.

Fråga nu kvinnorna hvilka försäkringar som passa dem, så få vi ånyo citera fröken Wiman. Det finns ingen försäkringsform för män, säger hon, som icke äfven kan passa kvinnorna. För ensamma kvinnor lämpar sig dock naturligtvis icke den vanliga lifförsäkringen, där beloppet utfaller först efter den försäkrades död. Lif- och kapitalförsäkring, då kapitalet utfaller efter en viss ålder, torde vara en lämplig form för ensamstående kvinnor. Kapitalet kan utfalla antingen i unga år, då flickan behöfver det för utstyrsel eller utbildning eller grundande af någon verksamhet eller vid inträdande ålderdom, då krafterna börja svika. Vill hon då få högre ränta på sina pengar, kan hon för det utbekomna beloppet eller en del däraf köpa en lifränta kanhända i samma bolag och får då dubbelt så hög procent på sitt kapital. I allmänhet gäller ju, att man bör börja så tidigt som möjligt med dessa inbetalningar, emedan ju premierna då bli mycket mindre. Men oftast är det samtidigt så, att man i de unga åren har minst pengar att afstå åt inbetalningarna, hvarför man endast kan ta en liten försäkring. Den möjligheten finnes då att vid en något framskriden ålder byta ut den mindre försäkringen mot en större.

Här kunna vi icke uppräkna alla de former för försäkring som våra solida svenska bolag erbjuda. Det finns särskilda ömsesidighetsförsäkringar, lämpade för äkta makar, försäkringar genom hvilka föräldrarna redan från spädaste år kunna sörja för sina barns uppfostran och framtid o. s. v.

Af den vinst som uppstår på försäkringsrörelsen erhålla de försäkrade en viss procent, hvilken kommer dem tillgodo i form af afdrag för premier, som inträder efter vissa år. För att underlätta premieinbetalningen kan denna ske inom mycket korta betalningsterminer, i små portioner.

Till att bland kvinnorna sprida kunskap om och intresse för försäkringsidén lämpa sig helt naturligt bäst kvinnliga agenter. Hittills ha dock kvinnorna på ett par undantag när gått denna bana förbi. Ett af våra större bolag har emellertid nyligen anställt en kvinnlig inspektör, hvars arbete kommer att gå ut på att arbeta in försäkringsidén bland den bildade klassens kvinnor. Det var för att påpeka befintligheten af denna art af självpensionering som dessa rader blifvit skrifna.

E.—ER.

FRU BERGMAN-ÖSTERBERG.

Rösträttens första donator.

DETTA HEDERSNAMN torde utan gensaga kunna tilldelas fru Martina Bergman-Österberg från Dartford i England sedan hon nu i dagarna till landsföreningens för kvinnans politiska rösträtt upplysningsverksamhet skänkt den ståtliga summan af 50,000 kronor att utgå under 10 år med ett belopp af 5,000 kronor årligen. Visserligen ha ju flera kvinnor vid skilda tillfällen stödt föreningens verksamhet och särskildt inför kongressen har en vacker frikostighet visats, men denna donations belopp är något okändt och oväntadt i rörelsens annaler. Vid Stockholmsföreningens årsmöte för några dagar sedan fick också tacksamheten uttryck i en hyllning för den frikostiga gifvarinnan.

Idun har vid upprepade tillfällen gifvit skildringar af fru Bergman-Österbergs verksamhet i England som banbryterska för den svenska gymnastiken och grundläggarinna af och ledarinna för det ståtliga gymnastiska institutet i Dartford, där unga flickor undervisas i Lings gymnastik. Fru Bergman-Österberg som rösträttskvinna är bäst känd af de svenska deltagare i Londonkongressen som hade tillfälle att mottaga hennes älskvärda inbjudan till institutet i Dartford. Hon har emellertid länge med varmt intresse följt vår svenska rörelse, och det är nog inte en tillfällighet, att hennes donation blifvit för det vid årets centralstyrelsemöte framlagda förslaget om anordnande af ambulatoriska samhällskurser den kraft, som sätter den redan färdigkonstruerade apparaten i rörelse.

Verkställande utskottet kan nu sätta i verket sin länge närda plan att anordna ett metodiskt upplysningsarbete bland vårt lands kvinnor om samhällsorganismen och kvinnornas plats däri. Man kan nu aflöna goda talare och instruktriser och arbeta med helt annan kraft än förut. Då det är på upplysningen man litar för att få kvinnorna med, blir det med glädje man i höst börjar den första af dessa kurser som skall bära den frikostiga donatorns namn. Att detta är namnet på en arbetande kvinna, som genom egen duglighet skapat sin ställning, är betecknande nog.

ANSELMUS.

En novell af **Ludvig Nordström.**

(Forts.)

II.

ANSELMUS var knappt sig själf mer, då tåget körde ut från garen. Han kände, hur hela hans kropp darrade, och det föll ett regn af syner genom hans hjärna. Små löjliga syner; små förvridna ansikten, små gatusituationer; till slut var han bara ett förvirradt myller af sådana små bilder. Det var, som om hvarje cell i hans kropp varit en daggdroppe och som om i hvarje droppe små varelser rört sig.

Tåget körde på en brygga ut bland kvarteren, som glesnade, och landsbygden höjde sig i horisonten; skogar, dalar, kullar, byar och små vattendrag.

Nu bröt också solen fram ur regnmolnen som en hastig flamma; och en stråle gled öfver Anselmus' ögon. Det var ljumt, som om en kvinna helt lätt berört ögonlocken med sin tungspets — och med ens upphörde alla synerna. Med ens bröt den hopade och på så länge aldrig tillfredsställda trötthetен fram; klämde honom som mellan två jättehänder, knådade honom, gjorde honom maktlös och nästan utan medvetande — och han sjönk ihop i soffan, slängde och skakade af och an, hörde tidningarna prassla omkring sig och orden växlas af olikstämda röster, kände solstrålarna komma och gå öfver huden, och föll slutligen i en fullkomlig dvala.

När det hade gått en lång stund, kanske några timmar, fann Anselmus, att han var vaken; och solen lyste på honom. Det var höstens hvita sol.

Han såg ut genom fönstret och såg ett land, hvars make han inte sett förut. Naturligtvis förstod han, att han var vaken, men han kände sig ännu, som om han sof. Det var ett flackt land, det såg mycket gammalt ut. Hvita slottsfasader stucko fram bland några trän, här och hvar; markerna voro genom vallar delade i en oändlighet af små fält; och midt på dessa små fält stodo några låga, lutande äppelträn, och vid deras fötter lågo högar af röda äpplen; ty det var ju om hösten. Gamla, gamla gubbar och gamla, gamla gummor stodo vid äppelhögarna och tittade på tåget, och i luften flögo korpar och kråkor. Men långt borta syntes kyrkor resa sig; det var gamla, gråa stenkyrkor, omgifna af små gråa hus. Själfva träden syntes tyngda af ålder. De voro inte raka och smärta utan små, hopkrupna, om jag så får säga, puckelryggiga; samt knotiga och knöliga, som om de lidit af reumatism; de tycktes luta sig mot jorden för att falla ner och dö; och de voro gråa af mossa.

Den färglösa höstsolen var som ett ensamt fönster i en mur, och dess ljus spred sig i rymden. Det var en ödslig rymd, inte sådan som på andra ställen. Det var någonting dödt och öfvergifvet.

Anselmus satt, som man sitter i en järnvägskupé: med halfslutna ögon, och lät den oafbrutna remsan af bilder passera blicken. Eller rättare: lät den passera genom hjärnan; och dessa bilder, som nu slungades in med svindlande hast, sprängde sönder honom, gjorde honom makt- och motståndslös; han kände sig som en gnagande värk; han föll sönder utan att kunna göra något åt saken; han upplöstes i damm, som hvirflade bort; och det lager af känslor, som han fått under den sista tiden, det skrapades bort

LÄS!

Några äldre årgångar realiseras till betydligt nedsatta priser och erbjuda för dem, som förut ej äga desamma, en billig, omväxlande och lärorik lektyr. Mot insändande af nedannämnda belopp till ***Expeditionen af Idun, Stockholm,*** erhålles inom Sverige ***portofritt:***

Idun 1892	2: —	Iduns julnummer 1894	0: 20
Idun 1893 (n:r 1 felas)	2: —	Iduns julnummer 1898	0: 20
Idun 1904 (med julnumret)	3: —	Iduns julnummer 1901	0: 25
Idun 1906 (utan julnummer, n:r 25 o. 52 felas)	3: 50	Iduns julnummer 1904	0: 30
Idun 1907 (med julnumret)	4: —	Iduns julnummer 1905	0: 30
Idun 1908 (med julnumret)	4: 50	Iduns julnummer 1908	0: 50
Idun 1909 (med julnumret)	5: —	Iduns julnummer 1909	0: 75
Idun 1910 (med julnumret)	6: 50	Iduns julnummer 1910	1: —

LÄS!

på detta sätt, och han började återta någon sorts ursprunglig form — det gjorde ondt.

Men tåget skakade lös honom, så att han låg och skvalpade inne i sitt omhölje. Och ju mera tiden led, desto mer drog han sig ner i sig själf; och han kände sig, i all sin stora trötthet, glad åt att ha blifvit renskrapad från en lång tids smuts.

Då han nu återkommit till sig själf, började han så småningom att sätta tankar i kedja. De passerande bilderna utsöndrade stoff till behandling, stoffet växte, bredde ut sig inom honom, tog honom i besittning, åstadkom en öfversvämning i honom; och ett, tu, tre satt han till öronen i funderingar.

Plötsligt stod tåget stilla vid en stor stad. Allt var grått som getingbon. Det var en gammal stad och en vida känd stad, ty där hade Dreyfus en gång blifvit dömd. Anselmus tänkte sig järnvägsstationen uppfylld af larmande människor, gatorna i raseri, luften, som nu var så stilla och så solbländad, full af rop och skrin och oroliga vindilar; och han undrade, hvart alla dessa människor nu tagit vägen.

Då blef han alldeles vaken; och han gick till restaurationsvagnen för att äta. Vid hans bord sutto en engelsman och en spanjor, och den senare såg ut att vara en grefve och stor bedragare. När man tittade genom fönstret, möttes blicken af den gråa staden med dess kyrktorn, kring hvilka höstluften blänkte, och spiror och murar och gaflar; på ett exercisfält öfvades soldater, och på en gata, där några människor och hästar rörde sig, stod en ljusblå spårvagn, och konduktören sög tankfullt på sin cigarrett.

Nå!

Anselmus erfor känslan af att vara kommen till ett fruktansvärdt gammalt land. Men i själfva verket var det ju inte äldre än jordens öfriga länder. Hvad var det med detta land? Hur kunde det vara så här? Hvad var det, som gjorde det så underligt?

Det kunde ju inte vara jorden själf. Det var samma slags mylla och sand och sten som på andra ställen. Vegetationen? Nå ja, kanske bidrog den i någon mån till intrycket. Men hvad är det då för skillnad, frågade sig Anselmus, mellan dessa träd och träden hemma; och han tittade uppmärksamt ut. Då mindes han, hur han en gång sett en man med en skära hugga alla kvistar och grenar af några träd, samla dem i högar och binda dem i knippor. Och se! Sannerligen stodo inte träden så nakna och afskalade, att de tycktes frysa i dagen.

Människorna! Det var naturligtvis af människornas spår, som det ålderdomliga intrycket uppkom. Åldern såg man inte på jorden, men på de gamla gråa städerna, byarna och kyrkorna.

Anselmus begrep nu, hur det kommit sig, att han blifvit söndersprängd under denna resa. Hvad var han själf annat än en koloni af tusentals små själar, som ständigt ömsade plats och läge, ständigt lågo i kamp, ständigt kristalliserade sig på nya och oanade sätt. När han en tid stannat på ett ställe, hade en viss gifven kristallisation uppkommit, svarande ända i detalj till yttre omgifningar och omständigheter; och när den kristallisationen var färdig, hade omgifningarna upphört att finnas som något irriterande. De hade afsatt sig som en viss normalstämning inom honom; och därmed var det ömsesidiga förhållandet klart.

Men med denna resa hade han kastats hufvudstupa ut ur jämviktsläget, hans tusentals små själar irrade inom honom, som om han varit en myrstack, i hvilken Vår Herre petat med en käpp — och hvad han såg omkring sig, det speglades förvirradt inom

Idun

Årets tolf kapitel.

Täflingsämnet för juni månad lyder:

I parselen.

Ett kapitel om en rationell arbetsfördelning mellan kvinnan och mannen.

Det är en fråga, som börjar bli allt mera tillspetsad i dessa brytningstider de bägge könen emellan. Ett sakligt inlägg, som kan bidraga till problemets lösning i riktning mot humanitet och rättvisa åt båda hållen, är därför ett ord i sinom tid. — Täflingsskrifter, som skola vara försedda med påskriften: *Iduns artikeltäfling,* samt åtföljda af *författarens fullständiga namn och adress,* måste vara inlämnade till redaktionen af Idun *senast den 30 april 1911.* För den enligt redaktionens åsikt bästa artikeln utfästes ett pris af

ett hundra (100) kronor

och den prisbelönade uppsatsen inflyter i något af Iduns juninummer.

Stockholm den 1 april 1911.

Redaktionen af Idun.

honom. Först hade han alldeles öfvervunnits; sedan hade, då omgifningarna ägde en genomgående grundkaraktär, en viss likformighet bildat sig i speglingarna; slutligen hade en tillfällig, en provisorisk kristallisation uppstått, och han hade kunnat knyta ihop sina småsjälar till ett helt och återta kommandot öfver dem.

Så satt nu en provisorisk Anselmus och funderade öfver hvad han såg omkring sig i det gråa landet.

Hvad var det, som speglade sig i honom? Ja, är det för djärft att säga, att det var de längesen splittrade själar, som byggt dessa städer och byar och kyrkor? När man ser ett gammalt hus, blir man ju tagen på något alldeles egendomligt sätt, man rullas tillbaka i tiden; linjer och proportioner uppväcka likasom dolda minnen, och en sofvande öppnar ögonen i ens inre.

Se, på detta sätt vaknade nu en sofvande i Anselmus, och fastän han aldrig förr varit i detta land, erfor han, som om något i honom en gång haft förbindelse med hvad hans ögon sågo. Hvad vet man om hur lifvets rännilar flyta och sprida sig öfver jorden?

Det var tre olika världar, som här lefde och förenades till en helhet: jorden, som representerade det eviga och oförstörbara, de gamla städerna, byarna och kyrkorna, som representerade det timligas skiftande och förvittrande former, samt människorna, som representerade den besynnerliga produkten af båda de andra världarna, ställd midt emellan, planlöst drifvande framåt, frågande, undrande, rifvande och byggande utan att veta hvarför.

Hela skaror af människosläkten hade sett alla dessa murar gråna och betäckas af mossa, sett jorden ge skördar, sett himlen brinna som nu i brandsken mot natten, sett kyrkspirorna silhuettera sig mot detta sken, hört klockorna ringa — och hvar voro dessa skaror, hvem kunde räkna deras antal, minnas deras namn? Hvilka hade grundlagt dessa städer, byggt dessa kyrkor, odlat denna jord? Hvilka öden hade rullat fram i dessa städer, i hvad hade de resulterat, till hvad gagn hade tårar fällts, hvad hade skratten lämnat kvar, hvarför hade kärlek flammat, hat stuckit, brott sölat, mildhet försonat?

Hvar fanns allt detta, som gjort landet så gammalt och grått?

Borta! Spårlöst försvunnet! Bonden på marken kände inte sin farfar, hans sonson skulle inte känna honom! Husen refvos, kyrkorna föllo ihop; och en dag var allt försvunnet, och hvad hade det tjänat till? Hvem skulle någonsin veta, att det funnits?

Vår provisoriska Anselmus sjönk allt djupare i dessa funderingar, som belystes af den svartröda kvällshimlen; han kände åter, hur de tusentals själarna löste sig ur hans kommando och bredde ut sig, och de tycktes flyga bort, suga i sig luften öfver landet och återvända; och sålunda började Anselmus känna sig omstufvad och förändrad, han begynte känna sig som en del af detta gamla land, och när natten kom, var han redan uppfylld af längtan att känna dess människor och se, hur de sågo ut, alla som lefde bland dessa gråa städer och byar och kyrkor.

*

Tåget stannade i mörkret vid en liten bretagnisk stad, och när Anselmus kom ner på marken, hörde han bretonernas främmande språk, såg oroväckande ansikten nalkas ur mörkret och blef omringad af karlar och pojkar i träskor. Så fördes han i en vagn, som var en kolossal fyrkantig låda, bort i mörkret, stora träd susade ibland öfver honom, hotande murar gjorde mörkret än mörkare, vatten glimmade mellan några gaflar, gatorna voro tomma och smala, och han fördes i sicksack, tills han förlorat all känsla af riktningen. Slutligen körde vagnen in genom ett hvalf, ett par karlar skyndade fram, och han befann sig i ett hus, som liknade ett fängelse.

När han satt i matsalen, passades han upp af små svarta kvinnor i hvita hårklädnader, misstänksamma individer beskådade honom från bordets öfriga platser, ett lågmäldt samtal fördes på det främmande språket; och det hela verkade olyckligt, han hade fallit ner i den mest inbyggda, afstängda, trista hvardagsvärld.

Kanske hade huset fordom varit ett kloster?

»Finns här en restaurant,» frågade han på franska, »där man kan få höra musik?»

»Nej, nej!» svarades med lyfta ögonbryn. »Åh! Nej, nej!»

Var frågan opassande? Så föreföll det!

Han gick ut på gatan, den var tom, inga ljud hördes, oändligt gamla hus reste sig rundt omkring mot stjärnhimlen. Hur ödsligt, sofvande, bortglömdt! Hur långt från lifvet!

När han tändt ljus i sitt rum, där den kolossala sängen väntade bakom sparlakanen, såg han ut genom fönstret. Då såg han en yngling och en flicka; de gingo vacklande nere på gatans gråa stenplattor och kysstes, så länge han kunde följa dem med blicken, gjorde de det. Alltså: äfven här samma historia!

Då klädde han hastigt af sig, hoppade i säng, sträckte ut sig, lade sig diagonalt för att känna fröjden att vara ensam och skrattade högt: Gud vare lof, att man är fri!

Han sof som ett djur, vaknade midt i solen, och det var en sval och blå morgon.

Droskan körde fram, och nu såg han den gamla staden. Där gingo gatorna i vindlingar som en hjärna, där lutade sig de ljusgrå husen öfver hvarann, där hängde madonnabilder på väggarna, där vandrade barhufvade flickor med blanksvart hår och gungande midja, karlar med ristade och lastbara ansikten tittade efter honom; och befolkningen tycktes härstamma från det oerhörda klostret vid floden: en frukt af fördärfvade munkars och nunnors hemliga excesser.

(Forts.)

Maskinerna

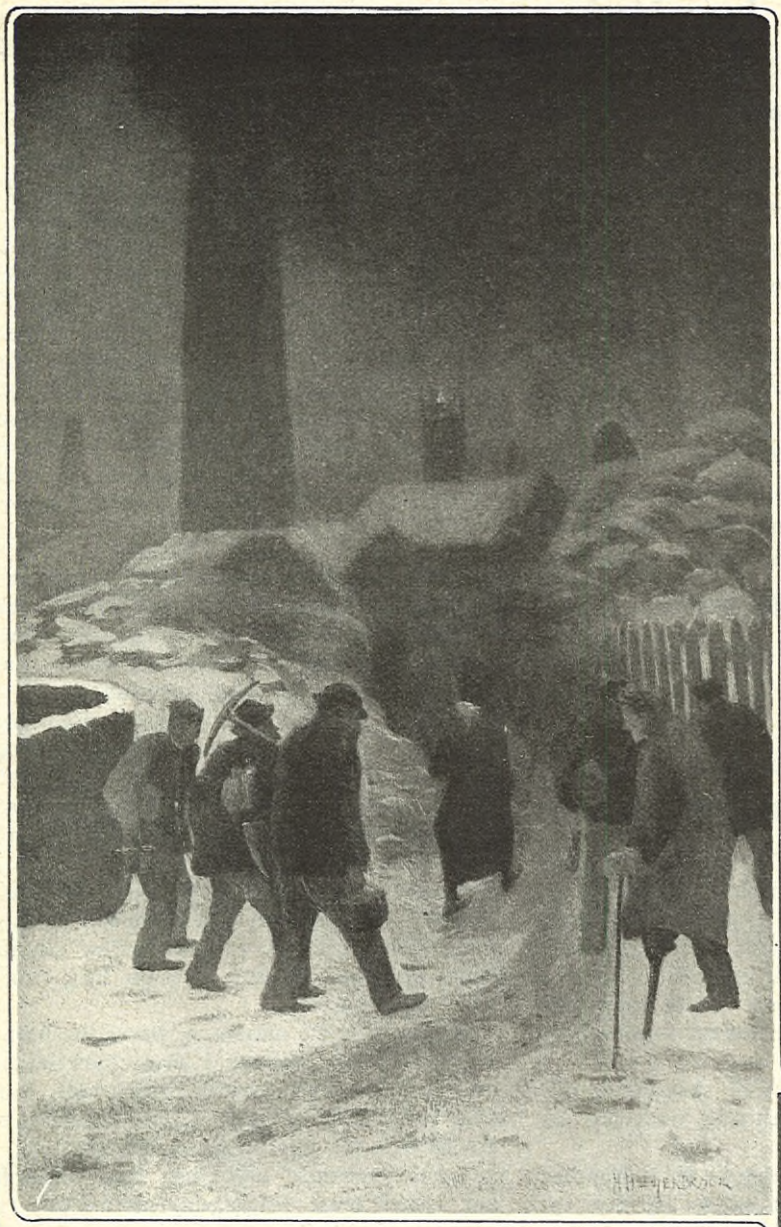

AF DE HOLLÄNDSKA målarne i våra dagar går det nitton på dussinet och nära nog allesammans äro jämnstrukna ifråga om teknik och idéer. Bräkande får, smånätta landskap, skutor på Zuidersee eller nationalklädda tvättgummor.

Men Hermann Heyenbrock är ett nytt ansikte och hans teknik lika egenartad som kraftfull. Han gör grepp in i det understa af vår tids världsmaskineri och målar det grellt och svart som det är med all dess tröstlöshet och tjusning. Eldens flammor stiga röda och heta i den gråsvarta dagern och låta den sotsvettige, halfnakne arbetaren skymta fram i dess sken. En ljus blus, en glimmande ring på en mager, brådskande arbeterskas hand lyser som ett lifsrop ur skuggorna omkring.

Industrialismens tidsålder är det mänskliga snillets triumferande klang- och jubelår, säger Hermann Heyenbrock. Maskinerna äro de namnlösa monumenten öfver alla de okända, som ägnat mödosamma nätter och dagar, hela lif åt att konstruera eller förbättra dem. Okända ha de kommit och okända ha de gått. Okända äro deras vårdare och tjänare, dessa tusental och miljoner af arbetsträlar, som lefva i gruf-vornas mörker, verkstädernas och fabrikernas gift. Men maskinerna äro kända. Maskinerna

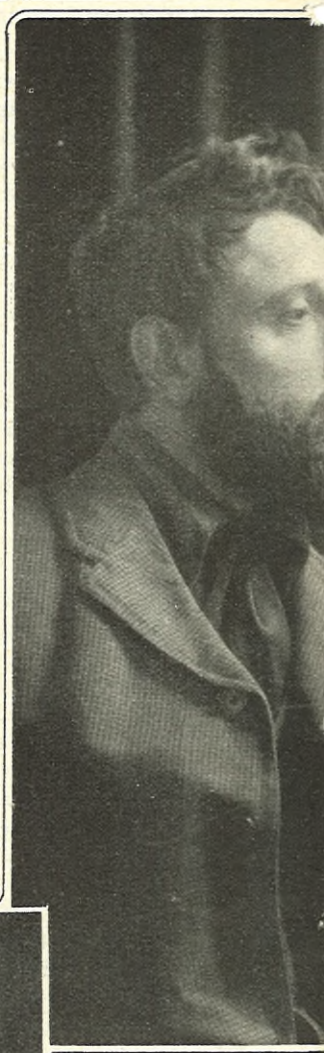

Herma
Heye

1. GRUFINGÅNG I VINTERTID. MOTIV FRÅN WALES KOLDISTRIKT. 2. ARBETE VID MASUGNARNA. HORDER VEREIN. 3. VID KOLHÖGARNA. 4. FRÅN DOCKORNA I ROTTERDAM.

surra och dåna om de världskrafter, de bundit och lagt under sig, om den nya epok i människans historia, de inledt. De ha skapat ett släkte, en ny tankelinje, en ny strid. De skola kanske en gång skapa en ny värld.

Han har förälskat sig i maskinerna. Han ser på lifvet från industriarbetarens ståndpunkt. Han kallar dem martyrer och hjältar och han har invigt sitt lif åt dem. Han är icke socialist, men han sätter handens verksamhet lika högt som hjärnans, och han har beslutat att skapa ett så väldigt epos från världens industrifält, att tideböckerna skola bevara det.

Då Idun till de bilder, som i dag reproduceras, valda ur en tillgänglig fotografisamling, önskat en text, blir det icke en konstkritikers text, utan några strödda glimtar från hvad en vän ser och vet.

Bland tallar, valnötsdungar och unga bokar ligger artistkolonien Laren med sina pittoreska klungor af villor. Där bor eliten af Hollands konstnärsvärld — skulptörer, etsare, målare, sångare. Raka vägar löpa som hvita band hit och dit och mynna nästan alla ut på kyrkplatsen, ett litet lummigt, parkliknande torg med en oundviklig kanal, Larens centrum och stolthet. Några steg där-

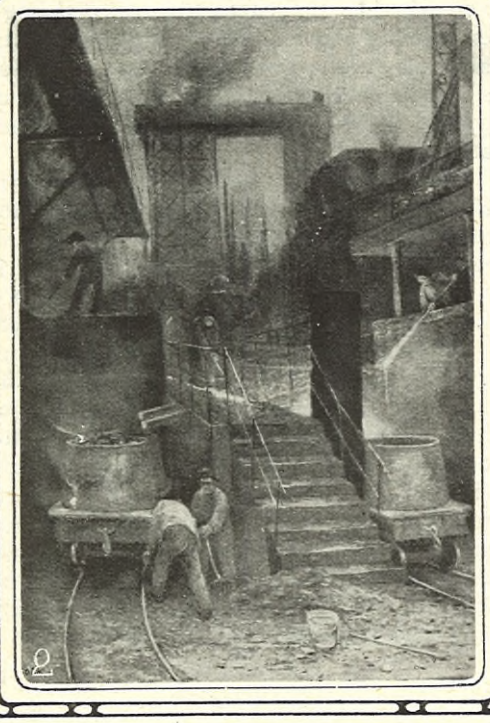

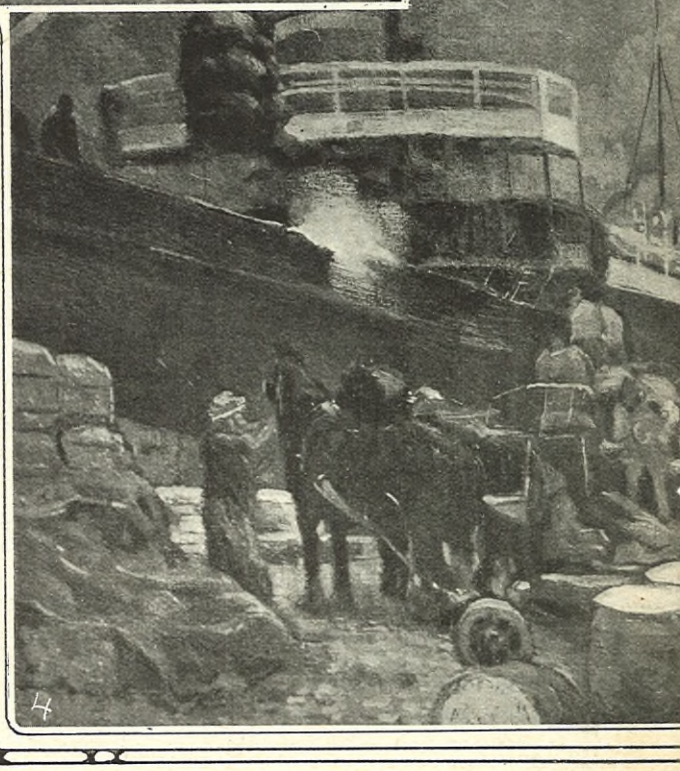

s Konstnär

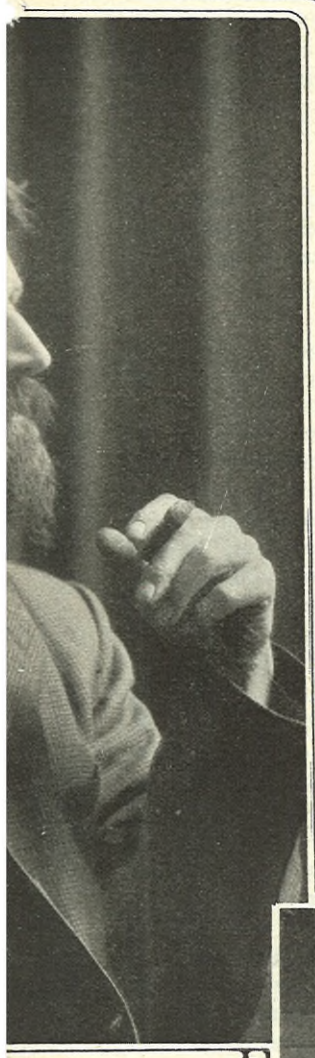

ifrån ligger anhalten och på två smala blanka räls rullar ett lustigt litet mellanting af tåg och spårvagn längs den breda hvita väg, som fin och jämn och fejad som ett dansgolf leder till Blaricum, en af de oräkneliga små byar, hvilka ligga strödda på det holländska slättlandet. Man går dit på tio minuter — men hvarför inte betjäna sig af detta lilla vänliga och oskyldiga tåg, hvars enda hörbara lifstecken är en oafbrutet ringande klocka, hvars milda, vänliga pinglande låter som skällan kring halsen på ett litet lamm, som betar långt, långt borta!

Hela Holland är genomskuret af dessa smala, blanka spår, som ringla och vrida i tvära krökningar och bjuda på öfvergång alldeles som våra spårvagnar och låta en fara miltals öfver fälten och räkna byarna tvåsiffrigt för en futtig liten slant och dyrbarare tidsutdräkt. De sluta gärna vid de större stationer som ligga längs den riktiga järnvägslinjen och förakta ingalunda gummor med torgvaror, holländska fiskare med sin fjälliga, silfverglänsande rikedom i stora korgar, dagsverkare i jorden eller barn till och från skolbyarne. Vagnen kommer hvar tjugonde eller hvar tionde minut och nu, när solskenet döende glimmar i Larens höga ateljéfönster, på Blaricums hönsgårdar och den katolska byns röda tegelstensmurar, stannar den för vår skull

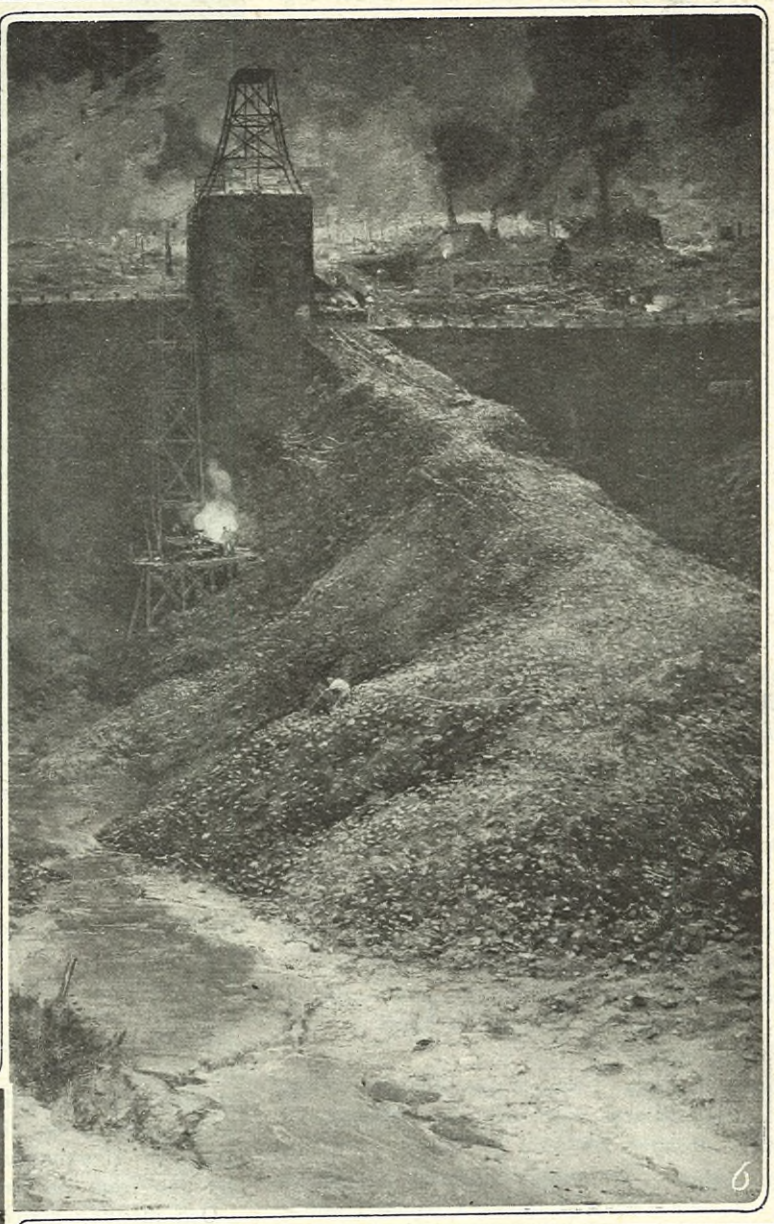

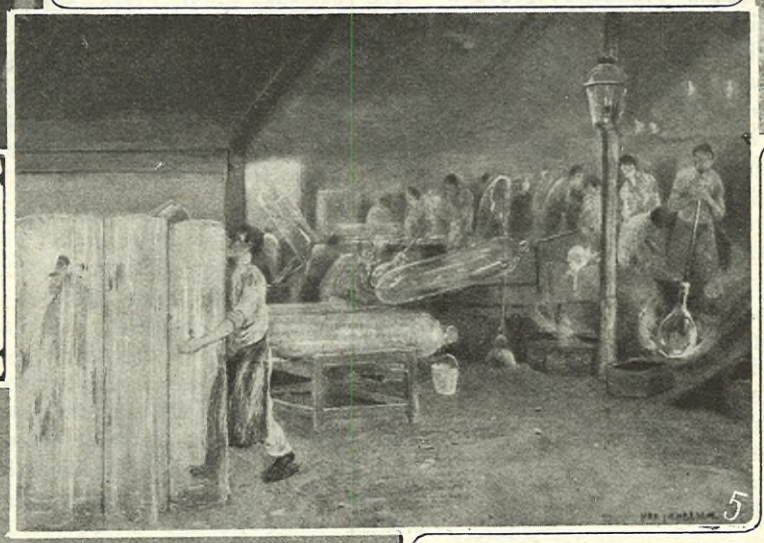

vid stigen öfver det öde fältet.

Midt i knutpunkten för vägarne från dessa tre byar, Laren, Blaricum och den katolska byn, ligger en stor, grön dunge med gamla träd, alléer och busksnår och i dess midt en trädgård med potatisland och kökträdgård och fruktträd och rosenstånd och annan färgrik och doftande ljuflighet.

Halft dolda bakom några stora träd strutta hönsen omkring bakom sin ståltrådsinhägnad och framför sin koja ligger en hvit gårdvar på marken med alla fyra utsträckta och vaktar bakom halfslutna ögonlock det stora boningshuset, hvars fönster och dörrar stå på vid gafvel och andas in aftonens stilla ljumhet.

Vi ha kommit från kökssidan och vid stenplattan framför pumpen står en storväxt man i den holländske bondens dräkt — blå ylleskjorta, vida velvetbyxor, som nå högt upp under armarne, grofva hängslen och träskor på fötterna.

Men ansiktet tillhör inte en bonde. Det är markerade drag, stort skurna, en klar, vidsynt blick, skarp, skiftande i uttrycket, en tänkares panna.

Han har kastat hacka och spade på marken och står och sträcker på sig med händerna knäppta i nacken.

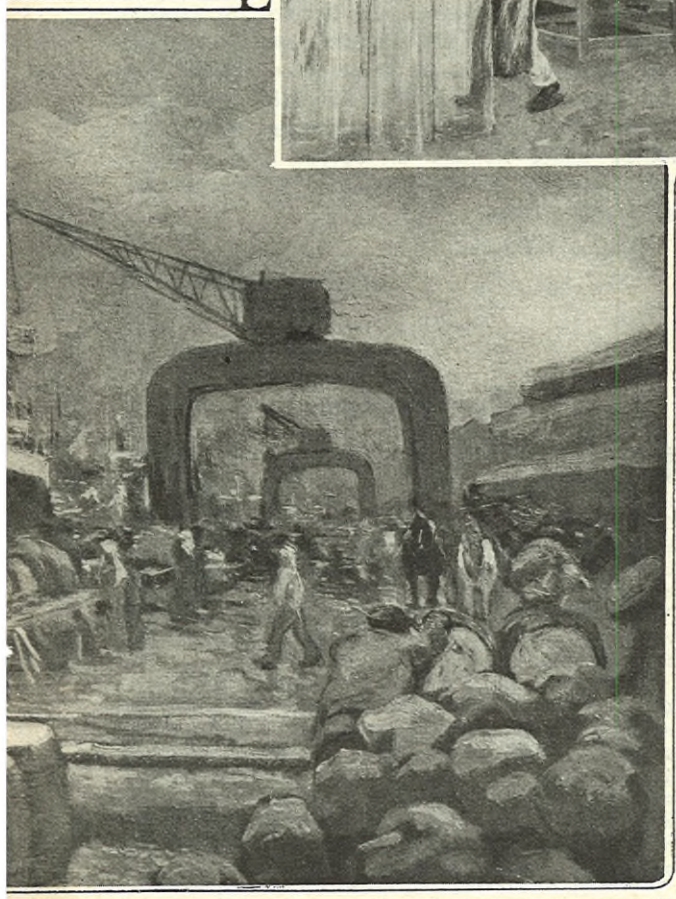

5. GLASFABRIKATION VID GLAFVA GLASBRUK I VÄRMLAND. 6. DEN SVARTA JORDEN. MOTIV FRÅN WALES KOLDISTRIKT. 7. MASUGNEN PÅFYLLES MED TRÄKOL.

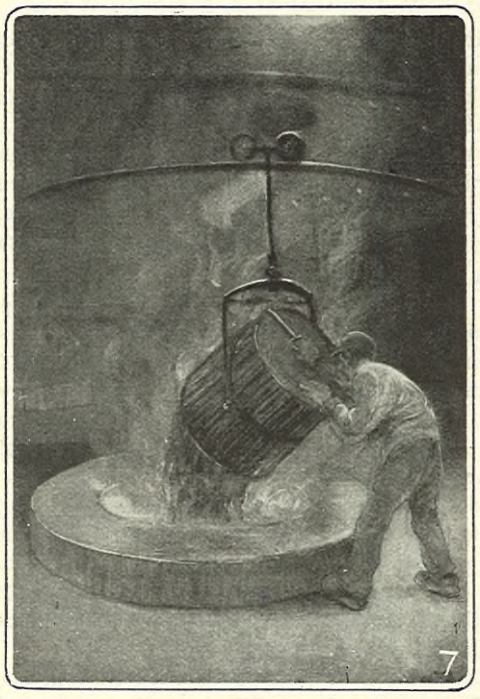

Hunden morrar litet och han vänder sig om.

"Nej, se välkommen! Dora, mutter, här ha vi henne!" ropar han inåt dörren och sträcker impulsivt ut händerna till hälsning.

Det är Hermann Heyenbrock och i dörren kommer hans präktiga, kloka, ståtliga, husmoderliga fru, hans goda kamrat och arbetssporre. Och Inkje och Vera hänga sig fast vid hvar sin arm och bombardera gästen med de holländska glosor, de präntade i henne sist hon var där. Och hennes befängda uttal narrar dem i skrattparoxysmer.

Och den snälla, nyttiga mejuffrouw kommer och ler sitt holländskt försynta leende och håller fram en jättebägare med gräddmjölk som sin välkomsthälsning.

Inne i det blänkande, skinande köket blir det prat och skratt och frågor och förklaringar, och sedan bär det af genom salen och hallen in i ateljén. Målaren visar ifrigt på högar af skisser och utkast från Sverige och säger löftesrikt: "I morgon! I morgon." Men gästen fastnar i alla fall midt i färgpytsar och penselhinkar, ty Hermann Heyenbrock får syn på något han skall ändra på taflan på staffliet, och nolens volens placeras en gammal gruf-kask på hennes hufvud och en flottig, nött, ursmutsig rock öfver hennes axlar och hon kommenderas i modell-gifakt, så att kasken skall få rätta belysningen. Fru Dora kommer in och protesterar beskedligt, men då flyttar målaren en pensel från ena mungipan till den andra och svarar, medan han kritiskt kisar på taflan:

"Asch, äta hinner hon väl — hva? Så... Dora, langa hit päronen, vi ha kvar.... Det är våra egna, ni."

"Dora" brister i skratt och kör ett saftigt päron i sin målares mun, och med kasken ned på näsan mumsar gästen i kapp.

Ute i salen — storstugan skulle vi på svenska säga, ty hela huset är inredt i gammal bondstil, byggdt för öfrigt af Heyenbrocks egna händer under slit- och kampåren — ute i salen står en riklig vegetarisk supé uppdukad. Kokt ris, kokta aprikoser, omelett, bröd och marmelad, mjölk och anis.

Däruppe i gästrummet står en stor, väggfast säng med grofva, nakna, bruna takbjälkar sluttande öfver sig. Ett litet fönster står öppet mot träddungarne, och den katolska byns kyrkklocka ringer till vesper.

Och den stora tystnaden stiger på tåspetsarne in och sluter sig varligt kring nykomlingen och kommer stora städers jäkt och nya intrycks hvirflande att mista makten öfver henne.

När Hermann och Dora Heyenbrock sagt god natt till sina barn, sina höns, sin gris och sin hund, slå vi oss ned i storstugan kring det stora bordet i midten. Fru Dora skarfvar en barnklädning, mejuffrouw stoppar strumpor och hör på det främmande språkets ljud, mynheer själf röker pipa och talar filosofi på en tokrolig blandning af tyska-engelska-holländska.

Då knackar det på dörren. Det är bagaren från Blaricum, som skall taga beställning på morgondagens bröd. Bagaren tillhör en numera afsomnad kristligt-kommunistiskt-anarkistisk brödrakärlekskoloni, stiftad af professor Ruys efter Tolstoys principer. Han är du och bror med Heyenbrocks och inbjudes genast att slå sig ned i kretsen.

I detta hvilsamhetens högkvarter vid knutpunkten af vägarne mellan de tre små byarne sitta nu dessa fyra och lägga råd om lifsproblemen — om samvete och konst och lifsvärde, om Hegels filosofi och bibelkritiken, om industrialismen och litteraturen och erotiken.

Några af dem hade böckernas lärdom som ett plus, några endast lifvets. Men det var en

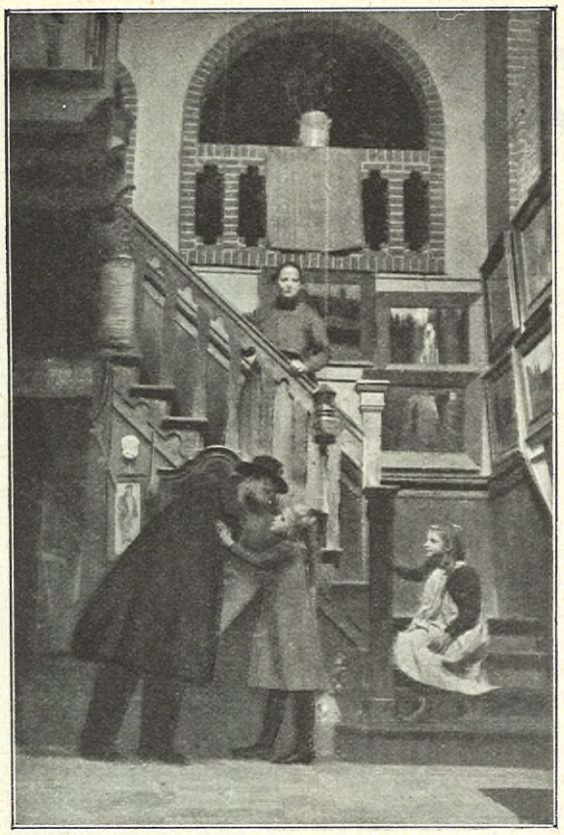

KONSTNÄREN MED HUSTRU OCH BARN I HALLEN TILL DERAS VILLA.

fri anda och intet koketteri med stora ord och lärda fraser.

Så sitta de ofta. En och annan målare eller skulptris, professor eller daglönare kommer objuden, men välkomnad, och de ha alla sin tro och sina idéer, sina brännande problem att lösa och veta alla att högakta hvarandras.

Se, detta är en glimt af den miljö, i hvilken Hermann Heyenbrock funnit sin uppgift och fört den fram till berättigad seger.

Och mannen själf? Mannen och hans arbete höra samman så som den välsittande handsken till handen. Heyenbrock stammar från en arbetare- och handtverkarsläkt. Med otrolig energi har han självbildat sig och det så grundligt, att han nu är både känd och aktad för sina gedigna kunskaper. Då hans far dog, arbetade han som dagsverkare för sitt och systrarnas uppehälle, läste och målade på lediga stunder. Först då systrarna blifvit vuxna och gift sig, kunde han få börja taga reda på sig själf. Han målade landskap, som såldes, han fick ett litet namn, ehuru icke så vidare bemärkt, och han lärde känna sin hustru, en ung kvinna ur Hollands förnämsta adelskretsar.

Fru Heyenbrock låg vid universitetet på den tiden, hemkommen från Wien och Paris efter afslutade studier för doktorsgraden. Hon var socialt intresserad, infördes af honom i grofarbetarnes klass och lärde sig förstå och värdera den. Hon blef hans hustru, trots familjemissnöjet, hyrde två rum i en bondstuga i Blaricum och bytte boken mot vispen, kvasten och nålen.

KRING KAMINEN HOS HEYENBROCKS.

Dora Heyenbrock förtjänade sitt eget kapitel. En kvinna, en hustru och en mor som få, kommen från de kretsar i Holland, där tjänarinnearbete är en verklig skam för en dam, måste hon och lärde hon sig att sköta alla sysslor en enkel hustru på landet måste kunna — sömnad, tvätt, skurning, matlagning.

Kärleken brast icke af profvet.

Åren gingo, barnen kommo, och Heyenbrock kunde icke måla. Han gick och våndades med en dunkelt förnummen kallelse till något, som *inte* var landskapstaflor.

Men hvad och hur?

Och så grep han sig an med att bygga sitt hus, han gjorde ritningen, han köpte materielen, han murade huset och snickrade möblerna, anlade trädgård och vattenledning, brukade jorden.

Då kom i hans väg en bok af Max Eyth om maskinernas tidehvarf, en populärt och intelligent skrifven bok, som vardt Heyenbrock en uppenbarelse, en nyckel till den slutna dörren i hans inre. Han såg sin kallelse och grep genast verket an. Sju år famlade han efter sin egen stil, föregångare som han är, i sju år vandrade han Europa rundt, lefde i grufvorna, svettades vid ässjorna, döfvades af väldiga maskiners dån, tecknade, skisserade, läste kemi och fysik, lärde sig olika maskinkonstruktioner, färgningens hemligheter och glasblåsningens detaljer. Borinage, England, Wales koldistrikt, Tysklands Kruppverk, Rhens basaltgrufvor, Sveriges sågverk, Belgiens fabriker. I en vrå bland arbetarne satt han som en af dem, ofta nog deltagande i arbetet för att komma in i detaljerna, rastlöst verksam.

Hans skisser äro nu spridda i olja och pastell världen rundt. Han har fått ett namn. Europas stora kritici nämna det med respekt och förväntan, den sofrade världskatalogen har en plats för det Holland, där satsen om profeten står högt i kurs, till och med Holland lyfter på hatten och säger i belåtet långdragen ton: Jaså, Heyenbrock, känner ni honom?

Det är målarens mening att om några år kunna utge första delen af det stora planschverk, han arbetar på: reproduktioner af sina taflor från olika industrigrenar. Han söker dock ännu den skribent, som kan ge texten i Max Eyths stil — instruktiv, populär, men, buren af det lefvande förståendet för maskinernas tidehvarf. En skribent, som förstår att industriarbetaren är en af de pelare, som stötta det tjugonde århundradets samhälle. Och som inser, att Hermann Heyenbrocks taflor förhända skola komma att betyda mer än blott och bart ett kulturhistoriskt vittnesbörd för sena tiders barn.

Blaricum i mars.

EIRA HELLBERG.

Litteratur.

ETT KONSTHISTORISKT bildverk af stort intresse har börjat utges på Albert Bonniers förlag. Dess titel är Målarkonsten 1400—1800, och det omfattar öfver 400 mycket omsorgsfulla reproduktioner af den europeiska konstens mästerverk under den angifna tiden, däraf ett par tiotal i trefärgstryck. Till dessa bilder har konservatorn vid Plantin-Moretus-museet i Antwerpen Max Rooses lämnat en utförligt beskrifvande text. För öfversättningen står ett så godt namn som Ernst Lundquists.

Arbetet är afsedt att utgå i 12 stora häften à 1 kr., i förhållande till hvad som bjuds ett synnerligt billigt pris. Det första häftet innehåller den konsthistoriska inledningen och början af skildringen af den äldsta nederländska konsten. Det åtföljes af två försättsreproduktioner i färg, efter Jan van Eyck och Rembrandt. På alla bokhyllor, där det finns en världshistoria, en kulturhistoria eller en litteraturhistoria, där borde också denna bok finnas.

Tre blad ur skissboken.

Mor sofver under äppelträden.

MOR SOFVER under äppelträden.

Hennes hufvud har trött sjunkit tillbaka mot hvilstolens stöd, och ansiktet lyser genomskinligt hvitt i det starka solljuset.

Stackars lilla mor har inte varit riktigt kry i vinter. Mattighet och svaghet ha ofta tvingat henne till sängs, och de långa svarta vinterdagarna med sitt lynnestunga tryck ha gjort sitt till för att bryta ned motståndskraften. De blå ögonringarna skvallra om vaka och tysta plågor, och de hopknipta läpparna skälfva i sömnen som i gråt.

FRIHERRE LARS HERMAN GYLLENHAAL, f. d. akademiräntmästare i Uppsala, fyllde för några dagar sedan 90 år och är alltjämt vid full vigör. Friherre G. blef ordinarie räntmästare vid Uppsala universitet 1870 och kvarstod på denna post till 1894, då han tog afsked med pension. Den vördnadsvärde åldringen torde vara den ende kvarlefvande, som umgåtts intimt i de Geijerska och Atterbomska hemmen.

Hvita stå äppelträden i doftande blomrikedom. Solstrålarna bränna och i blomblad och skålar summa humlor och bin. Det ångar från de nygräfda rabatterna, och gräset står grönt på planerna. Lifvet strömmar med starka pulsslag genom jordens hjärta.

Men mor sofver under äppelträden. Solvärmen fläktar kring kinderna, en lätt våril lyfter en flik af det bruna håret och skakar det fullt af blomsnö.

Sol och vind! Sakta, sakta! Gjut lifvets förnyelse i den trötta, skänk henne hvilans ro! Visste ni hur det trötta hufvudet grubblat och tänkt, huru de slutna ögonen stirrat sig blinda genom en tåreslöja, som lifvet väl aldrig skall kunna lyfta, blefve er värme och ert smek dubbelt ömsinta.

Nu går solen ned. Vinden stillar af. Men mor sofver.

Det ringer helgsmål.

Lilla mor, lyft Ditt hufvud, slå upp ögonen, aftonen är inne! Men den aftonen viger in den nya dagen, helgens tid, sabbatshvilans tid.

Det lyser rödt öfver skogskammarna i väster. Mörker smyger fram i tunna dimmor. Helgsmålsringningen är slutad. Det är helg.

Men mor sofver under äppelträden.

Fågelungarne.

ETT TÄTTINGPAR hade byggt sitt bo i en klyka af det stora astrakanträdet i vår trädgård.

Den lilla beskäftiga fågelhonan bäddade det mjukt med fint dun, som hon med näbben plockade från sitt bröst. Och när äppelträden stodo hvita, lågo i redet fyra små fula ungar nakna och pipande i all sin värnlöshet. Då fingo föräldrarna brådt så det förslog. Familjens pappa korsade slag på slag mitt fönster, låg ifrån morgon till kväll för att täppa till de fyra glyttarnas näbbar, som till råga på allt blefvo glupskare och mera pockande för hvar dag som gick. Till slut kände den jäktande familjeförsörjaren krafterna svika och nu måste familjens mor taga vid.

Hon såg mager och aftärd ut efter sitt svåra värf med äggläggningen.

Det fjuniga bröstet var fläckvis halft kalt af det långa liggandet och bar spår af små ifriga näbbar, som borrat sig in i värmen under vingpennorna.

Första gången hon skulle flyga ut, måste hon ett ögonblick sätta sig på en gren öfver boet, innan hon fick nog krafter att lyfta sig. Hon slog osäkert med vingarna och kvittrade sorgset, entonigt. Men så började hungerkonserten i boet igen.

Då flög hon.

Så gick det sommaren igenom. Far och mor aflöste hvarandra i kampen mot näringsbekymren och ungarna växte. Efter hand skrudade dessa sig i eleganta mörka dräkter med ett hvitt halskrås, och det kom också en dag, då de på sina första flygförsök kullrade om i luften, som en flock pojkar på en höskulle.

Den dagen var det festligt i äppelträdet.

Solen låg i väster, och hvarje blad dallrade och lyste som guld. På gärdena hade liarna gått fram, och man talade om, att det började höstas till.

De gamla i tättingboet hade satt sig tätt bredvid hvarandra på en lägre gren af astrakanträdet. Men ungarna gungade i toppen och badade sig i solglansen.

— I morgon är sommaren slut, sade tättinghanen. Det ligger i luften. Då måste barnen ut, så att de förmå något till den långa resan öfver det stora hafvet. Vi gamla få sitta kvar, lefva af sommarminnena och önska dem lycka. Det är allt hvad vi kunna.

— Ja, sade den andra, nu flyga de bort från boet. De skola hvilas och värmas vid andra bröst än fars och mors. Följe dem våra tankar!

Sakta började modern sjunga.

Hon sjöng sitt gamla hjärtas ve i skilsmässans stund. Sjöng i den doftande kvällen de unga in i sina böners trygga nejder.

Fågeln vid hennes sida stämde med dämpadt kvitter in. Och under det solen sjönk, och de fröso i daggfallet, tömde de i toner ut sitt lifs bekännelse: kärleken till barnen allena var det, som gaf lifvet värde och innehåll.

Men de unga tumlade bekymmerslöst kring i den gröna bladkronan, längtande efter att på allvar få pröfva sina vingar på flykten öfver det stora hafvet.

Men den dag är kommande, då äfven de frysande skola lämnas ensamma — då sommarens sista dag är inne, och solen går ned.

Imman på rutan.

VID DET stora fönstret i hvardagsrummet står mors sybord. Bredvid detta tillbringar hon dagligdags många timmar.

Där ha hennes flitiga händer rasslat med strumpstickor långa år igenom, och där har nålen löpt sin rolösa väg, förd af de fina fingrarna. Därifrån ha många af hemmets tysta källfloder strömmat, kärlekskrafter sprungit fram, som timrat det starkt och varmt trots storm och vinter.

Men i dag var inte mor på sin vanliga plats, då jag kom in i hvardagsrummet. Det var något af tung ängslan, oro i luften.

Mor sörjde.

Då mor sörjer är det som om hela hemmet blefve fylldt af en fuktig, beklämmande dimma. Vi frysa alla, som inför något osynligt smärtande.

För en kort stund sedan har en vagn rullat bort från verandatrappan. En af mina syskon har skilts från hemmet, kanske för årslång tid. Och mor rädes afsked.

Hon griper alltid, alltid som i förtviflan fatt i de bortfarande, hennes ögon gråta, och läpparna skälfva, då hon bringar sitt farväl.

Jag sitter sålunda i mors stol och stirrar, gripen af den allmänna förstämningen, ut genom fönstret.

Gårdsplanens stora kastanj — vårdträdet — har tändt sina hvita blomljus och ser ut som ett julträd med en liten solglimt som ljuslåga på hvar blinkande blomskål. I sandgången synas djupa spår af vagnshjulen, som skurit i det lösa gruset. De svänga rundt gräsplanen med kastanjen, gå förbi stolparna till de inre öppna gårdsgrindarna och förlora sig i den långa allén.

Mina blickar följa förströdt spåren, hvilka liksom hela perspektivet ligga som i ett dimflor.

Rutan, jag ser genom, har immat.

Jag gör med handen en half rörelse för att torka den, göra den klar. Men jag kommer mig inte för.

Mitt öra hör som ett sus mors hastiga andedräkt, då hon med ansiktet tryckt mot rutan, med blicken skymd af gråt, söker i det längsta följa den bortrullande vagnen.

Mor är gammal. Intet är visst utom döden. Skall man åter mötas? Men afskedets stund, då famntagen brista och hjärtat blöder, är så tung, så tung.

Därför har rutan immat.

Jag böjer mig tätt intill fönstret. Det tycks mig, som måste jag kyssa det fuktiga glaset.

Då jag vidrör det, klingar det till, sällsamt, länge, som om en dold ton sökte sig ut.

Var det ekot af den skurna strängen i en mors älskande hjärta?

NILS LAGO-LENGQVIST.

Patent. **Hafregryn** och **Hafremjöl**

Gyllenhamars

Känner ni trötthet, behöfver ni krafter, ät hvarje frukost GYLLENHAMMARS pat. Hafregryn och Hafremjöl — trötthet försvinner. Tillverkas under läkares kontroll.

KÖKSALMANACK

Redigerad af

ELISABETH ÖSTMAN.

Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 9—15 APRIL 1911.

SÖNDAG. Frukost: Smörgåsbord; chateaubriand med brynt potatis; mjölk; kaffe eller te med Hedvigs kaffetårta. Middag: Klar buljong med sprrisknopp; slottsstek med potatis och salader; blanc-manger med mandel.

MÅNDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgröt med mjölk; glödstekt sill med potatis; kaffe eller te. Middag: Frikassé på kalf med ris; sviskonsoppa med vispad grädde och skorpor.

TISDAG. Frukost: Smörgåsbord; omelett med stufvade sockerrötter; mjölk; kaffe eller te. Middag: Fläskkotletter med potatis; semlor med mjölk.

ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord; gratin på ansjovis; ägg; mjölk; kaffe eller te. Middag: Kall slottsstek (rester från söndag) med blomkålspudding; rabarberpaj med vispad grädde.

TORSDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafremjölsvälling; kokt sill med smör och ägg; mjölk; kaffe eller te. Middag: Ärter med fläsk; ugnspannkaka med sylt.

FREDAG. (Långfredag): Frukost: Smörgåsbord; biffstek med potatis; mjölk; kaffe eller te med gifflar. Middag: Oxsvanssoppa; kokt, kall lax med majonnäs; ris à la grotte med jordgubbssaft.

LÖRDAG. Frukost: Smörgåsbord; renbiffar med brynt potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Sillpudding med potatismos; slätvälling med ägg.

RECEPT:

Slottsstek (f. 6 pers.). 1½ kg. innanlår eller fransyska, 3 msk. smör (60 gr.), ½ msk. salt, 1 lit. svag buljong eller vatten, 4 kryddpepparkakorn, 4 hvitpepparkorn, 1 msk. konjak, 1 msk. ättika, 4 ansjovisar, 1 liten rödlök, 2 lagerblad.

Sås: 1 msk. smör (20 gr.), 1½ msk. mjöl, köttjus, (1 dcl. tjock grädde).

Beredning: Köttet bultas väl och tvättas med en duk doppad i hett vatten. En stekgryta upphettas långsamt, smöret brynes däri och köttet ilägges samt brynes väl på alla sidor, hvarefter det saltas. Den kokande buljongen eller vattnet påspädes litet i sänder och kryddorna jämte de rensade ansjovisarna, den hela löken och de öfriga ingredienserna tillsättas, hvarefter steken får sakta steka färdig omkr. 3 tim.

Köttljusen si'as och skummas, smör och mjöl sammanfräsas, köttjusen tillsättes litet i sänder och såsen får koka under flitig rörning i 10 min., hvarefter den afsmakas.

Blanc-manger med mandel (f. 6 pers.). 1 hg. sötmandel, 5 gr. bittermandel, ½ l. tjock grädde, socker efter smak, 1 msk. sherry, 2 röda och 2 hvita gelatinblad, 2 msk. varmt vatten.

Till garnering: 25 gr. sötmandel.

Beredning: Mandeln skållas och drifves genom mandelkvarn, grädden vispas till hårdt skum, hvarefter sockret, vinet samt det sköljda och i varmt vatten upplösta gelatinet tillsättas. Massan slås i en geléskål och ställes på svalt ställe att stelna. Då blanc-mangen skall serveras, garneras den med den skållade och i fina strimlor skurna mandeln.

Gratin på ansjovis (f. 6 pers.). ½ l. rå potatis, 18 ansjovisar, 1½ msk. smör (30 gr.), 2 msk. stötta skorpor.

Till formen: ½ msk. smör (10 gr.), 1 msk. stötta skorpor.

Beredning: Potatisen sköljes, skalas och lägges i vatten. Ansjovisarna rensas och urbenas. En eldfast omelettform smörjes med kallt smör och beströs med stötta skorpor. Potatisen inklappas i en duk och skäres i tunna skifvor. På botten af formen lägges ett hvarf potatis, så ett hvarf ansjovis och så fortsättes tills det blir tre hvarf potatis och två ansjovis. Det öfversta hvarfvet skall vara potatis. Öfverst strös de stötta skorporna och smöret lägges där ofvanpå i flockar. Anrättningen stekes i god ugnsvärme omkr. ½ tim. och serveras som frukoträtt.

Blomkålspudding (f. 6 pers.). 2 medelstora blomkålshufvuden, 1 msk. ättika, 3 l. vatten, 1 msk. salt.

Äggstanning: 4 ägg, ½ tsk. salt, ½ tsk. socker, 1 msk. mjöl, 6 dcl. god mjölk.

Till formen: 1 msk. smör (20 gr.), 2 msk. stött skorpor.

Beredning: Blomkålen ansas på vnaligt sätt och lägges i ättiksblandadt vatten omkr. 1 tim. Den påsättes i 3 l. kokande vatten, tillsatt med saltet och får koka, tills den är mör. Blomkålen upplägges på sikt så att spadet får afrinna.

Till äggstanningen vispas äggen med saltet, sockret och mjölet, hvarefter mjölken tillsättes. En pajform smörjes med smör och beströs med stötta skorpor. Blomkålen delas i bitar, nedläggas i formen och äggstanningen hälles öfver.

Puddingen gräddas i ugnen omkr. ½ tim. Den serveras till kött eller som mellanrätt, i senare fallet öfvrströs den med litet rifven parmesanost innan den sättes in i ugnen.

Rabarberpaj (f. 10 pers.). Mördeg: 3 hg. mjöl, 3 hg. smör, 40 gr. socker, 1 stort ägg, 6 dcl. rabarber, 2 dcl. strösocker.

Beredning: Mjölet siktas på bakbordet, smöret fördelas fint i mjölet, sockret och ägget tillsättes och degen arbetas tillsammans med fingerspetsarna samt ställas ut att bli kall. En bleckform eller tackjärnspanna beklädes med hälften af degen. Rabarbern sköljes väl, skalas tunnt, skäres i bitar och nedlägges hvarfvis med strösocker i den beklädda formen. Resten af degen kaflas ut till ett lock och härmed betäckes pajen. Degkanterna hopfästas med ägghvita. Pajen gräddas i god ugnsvärme omkr. ¾ tim. Den uppstjälpes, när den afsvalnat och serveras med vispad grädde eller vaniljsås.

Kokt, kall lax (f. 6 pers.). Ett laxstycke på 2 kg., 4 msk. salt, ½ tsk. salpeter, ½ msk. socker, dill, 4 kryddpepparkorn, 2 lit. vatten.

Till garnering: 1 lit. fiskspad, 1 msk. franskt vin, 5 blad hvitt, 5 blad röd gelatin, 2 ägghvitor, 2 rödbetor, 2 hårdkokta ägg, persilja, majonnäs.

Beredning: Laxstycket borstas, rensas väl och tvättas med en duk. Det ingnides därefter med en blandning af 2 msk. salt, salpetern och sockret och får ligga 1 tim. Det sättes på elden i 2 lit. ljumt vatten med resten af saltet, dill och kryddpepparkornen. Spadet skummas noga, då det kokar upp. Fisken får därefter sakta koka tills fenorna lossna lätt, då den genast upplägges på serveringsfatet och far kallna. Spadet klaras med ägghvitorna, silas genom en i hett vatten urvriden servett och vinet hälles i. Hälften af spadet tillsättes med det hvita och den andra hälften med det röda gelatinet, spoladt med kallt och upplöst i litet varmt vatten. En del af det ljusa spadet hälles öfver fisken och får stelna. Resten af spadet upphälles och får stelna, likaså det ljusröda spadet. Strax innan laxen serveras, garneras den med det sönderhackade geléet, rödbetorna, de skurna hårdkokta äggen, persiljan och om så önskas med majonnäsen.

Renbiffar (f. 6 pers.). 1½ kg. renstek, 2 lit. svagdricka eller skummad mjölk, ½ msk. salt, ¼ tsk. hvitpeppar, 4 msk. smör (80 gr.), 2 dcl. buljong, 1 dcl. tjock grädde.

Beredning: Köttet lägges i mjölk eller dricka öfver natten för att tina upp. Det inklappas därefter väl i en duk och skäres i omkr. 2 cm. tjocka skifvor, hvilka bultas på båda sidor och kryddas. En tackjärnspanna upphettas långsamt, tills den blir rykande het. En del af smöret brynes däri, och biffarna iläggas att steka omkr. 2 min. på hvarje sida. Pannan urvispas med kokande buljong och grädde, och såsen får ett uppkok samt hälles öfver biffarna. Löken skalas, skäres i skifvor och brynes i resten af smöret och därmed garneras biffarna.

Slätvälling med ägg (f. 6 pers.). 2 ägg, 1 tsk. salt, ½ msk. socker, 2 små msk. mjöl, 2 l. oskummad mjölk.

Beredning: Äggen, saltet, sockret och mjölet vispas tillsammans i en kastrull. Mjölken tillsättes och blandningen får stå en timme för att mjölet skall hinna svälla. Den sättes därefter öfver elden och får under stark vispning sjuda ½ tim. Vällingen får ej koka, ty då skär den sig.

Den serveras genast.

PHONOLA PIANINON
(Självspelande bästa apparat) af eget förstklassigt fabrikat
HOS
Begär priskurant!

FLYGLAR & PIANINON i olika mönster o. stilar
Pianofabrik Göteborg K. Hofl.
Begär priskurant! — Respektabla ombud antagas.

Använd intet annat afföringsmedel än Vasens (f. d. Nordstjernans) Laxérmarmelad, så undvikes till följd af dess behagliga smak allt bråk vid intagandet. På alla apotek.

ORIGINAL af SINGER SYMASKINER
Världsberömda.
SINGER C:o
SYMASKINS AKTIEBOLAG
Filialer i alla större städer.

Edert utseende är mycket beroende af tänderna. Dessa konserveras fullständigt vid bruk af

Oxygenol-Munvatten.

Detta verkar mekaniskt renande och antiseptiskt samt borttager absolut elak lukt.

Skjortblusar.

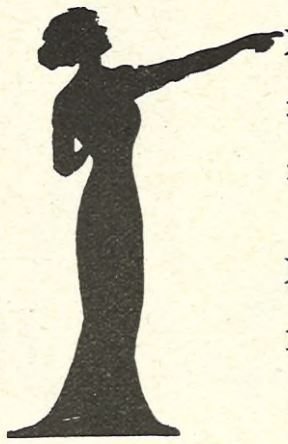

Disa af råsiden, enfärgad, helveckad i fem färger à Kr. **16.—**

Dora af randig zephyr à Kr. 5.25

3 st. **14.75**

AKTIEBOLAGET
NORDISKA KOMPANIET,
STUREPLAN, REGERINGSGATAN.

VECKANS PRISTÄFLING.

PRISTÄFLING N:R 14. CAMORRAN ÖFVERLISTAD!

Till en i fängelset i Palermo inburad svensk tillhörande camorran anlände härförleden en korsbandsförsändelse af nedanstående oskyldiga utseende:

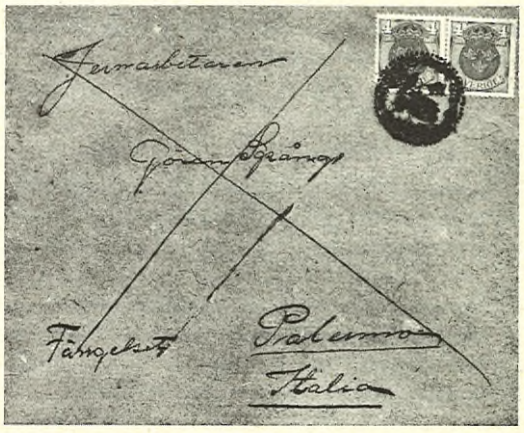

Vid köp af kaffe bör Ni begära
SULTAN-KAFFE,
som är af öfverlägsen arom och styrka.

KÖP Schweizer **Foulard-Siden!**

Begär prof på våra **nyheter** för **våren** och **sommaren** till **klädningar** och **blusar: Foulards, Voile, Crêpe de Chine, Chinés cachemire, Eolienne, Mousseline** 120 cm. bredt, från 95 öre metern, i svart, hvitt, enfärgadt och kulört, äfvensom **broderade blusar** och **klädningar** i **batist, ylle, lärft** och **siden.**

Vi sälja endast garanteradt solida sidentyger **direkt** till **privatpersoner, porto-** och **tullfritt** till bostaden.

Schweizer & C:o, Luzern S 4 (Schweiz)
Sidentyger-Export — Kungl. Hoflev.

Man behöfver ej ha långa öron, för att kunna höra alla loford om **Läkerol-Bröst-Tabletfens** goda egenskaper.

I det oförseglade kuvertet lågo 18 små tryckta lappar, som sågo ut så här:

st	tr	na	tu	fr	ta	äm
or	äf	tt	na	en	ar	ga
mi	et	in	pr			

Direktören ämnade, sedan han kastat en blick på de till utseendet oskyldiga lapparne, öfver ämna försändelsen till dess adressat, men uppmärksamgjordes af ett skrifbiträde på, att fången tillhörde camorran, hvarför det vore högst tillrådligt, att en svensk konsulattjänsteman tillkallades för att möjligen upptäcka, om någon hemlig skriftväxling skulle vara till finnandes. En sådan tillkallades. Efter att hafva tagit dels utanskriften å kuvertet dels de inneliggande lapparne i närmare skärskådande, utbrast denne: »Ett attentat till fångens befriande kommer att äga rum; medlet och tiden härför får man fram genom att ordna lapparne parvis med en ny bokstaf emellan, så att de bilda nio ord. Dessa midtbokstäfver — om de äro rätt funna — tillsammans med sju af utanskriftens bokstäfver bilda just de ord, som camorran afsett.»

Attentatet förebyggdes på lämpligt sätt.

Nu frågas: »Hvilka voro de afslöjade orden?»

Sven Olbers.

Lösning insändes undertecknad med namn och adress till Red. af Idun senast den 22 april 1911. Å kuvertet bör angifvas pristäfling n:r 14.

De två första rätta lösningar, som vid den därefter verkställda granskningen påträffas, erhålla följande pris: 1:sta pris: en försilfrad brosch eller också böcker — fritt val — till ett värde af 10 kronor. 2:dra pris: böcker till ett belopp af 5 kronor.

LÖSNING TILL PRISTÄFLING N:R 10.

KONSTEN ATT LÄGGA EN REKTANGEL.

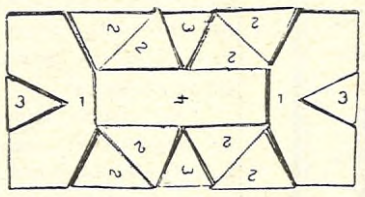

Vid den företagna granskningen af de insända lösningarna ha de två först påträffade rätta lösningarna lämnats af följande personer, hvilka alltså erhålla de utfästa prisen: Första priset: Herr Albert Forsling, Vij bruk, Ockelbo. Andra priset: Lärarinnan fröken Amalia Jatko, Hvitträsk pr Lakaträsk, Norrbotten.

TIDSFÖRDRIF.

TREKANT.

	1	2	3	4	5	6	7
1	a	a	a	a	e	e	e
2	e	i	i	i	i	i	
3	i	k	l	l	l		
4	l	m	m	r			
5	s	s	t				
6	t	x					
7	x						

1 = blomma, 2 = namn, 3 = förtjänst, 4 = landsflykt, 5 = förtroende, 6 = genomskinlig, 7 = bokstaf.

Bokstäfverna ordnas så, att samma ord bildas i de hvarandra motsvarande våg- och lodräta raderna.

Mikaël.

BOKSTAFSGÅTA.

Mitt första finns i atmosfären, men ej i etern,
Mitt andra ej i dalen, men uppå sätern.
Mitt tredje finns ej uti månen, men väl i solen.
Mitt fjärde uti backar, men ej vid polen.
Mitt femte finns ej i butelj men uti alla krus.
Mitt sjette hittas ej i skåpet, men uti hvarje hus.

1200 kilometer
STOMATOL TAND-CRÈME
användes årligen mellan Ystad och Haparanda, bästa beviset för Stomatol Tand-Crèmens öfverlägsenhet.

Mitt sjunde pryder blomman, men inte kransen.
Mitt åttonde hör leken till, men finnes ej i dansen.
Mitt nionde i remmen finns, men inte uti band.
Mitt hela finner man helt visst uti vårt eget land.

L. B.

GEOGRAFISK UPPGIFT.

a, a, ac, aku, am, ars, bea, bo, c, cor, d, e, el, er, g, ga, h, ho, is, l, li, lm, n, n, n, na, o. ore, os, r, ra, re, uva, va, z.

Ofvanstående bokstäfver och stafvelser skola sammansättas till 9 geografiska namn.

Dessa namn — ehuru i annan ordning — beteckna: stad i Ryssland, stad i Sverige, ögrupp, stad i Sverige, stad i Frankrike, berg i Europa, stad i Frankrike, stad i Spanien, stad i Sverige. Rätt ordnade gifva namnens begynnelse- och slutbokstäfver benämningen på tvenne spanska städer.

Tom.

Dans och Calisthenics.

Efter nära ett års utbildning i dans och plastik för ballettmästarinnan *fru Josefina Gullberg*, har jag nu studerat Calisthenics i Köpenhamn för *fröken E. O. Reiersen* utexaminerad lärarinna från den välkända *mrs. J. A. Words worth's Institut* i London.

Calisthenics är en ny art af plastisk gymnastik och dans, afsedd att gifva barn så väl som vuxna ledighet och mjukhet i rörelserna.

Undervisning gifves i hemmen om så önskas.

Specielt enskilda lektioner i Boston, Two-step, m. m. för såväl herrar som damer.

Anmälningar mottagas och upplysningar lämnas dagligen i min bostad. Träffas säkrast mellan kl. 12—2.

A. T. K. 2666. R. T. K. 285.

Kungsholmsgatan 6, 3 tr. Hiss. (nära Kungsbroplan).

Elsa Björkman.

Råd och upplysningar om lifförsäkringar lämnas af *Anna von Hofsten*, Inspektör. Agenter antages. Riks 7881. Allm. 7882.

KANINER,
vackra afvelsdjur af blå bäfver och l. silfver. Moder. pris. **Ing. W. Graneli, *Rosendala.***

Idealiskt för sommarnöjet
är
självkokaren Dalli.
Ensamförs. B. Wiman, Stockholm, Regeringsgatan 46. Expeditionstid 10—4.

Handarbetets Vänners Handarbetskurs för lärarinnor

tager sin början måndagen den 1 maj kl. 6 e. m. i Föreningens lokal, Birger Jarlsgatan 5.

LÖSNINGAR

TILL TIDSFÖRDRIFVET I N:R 13.

METAMORFOSEN: Dygden berömmes och fryser.

KEDJEGÅTAN: Majskolf: Maj, majs, aj! sko, ko, kol, kolf.

TILLÄGGSUPPGIFTEN: Eva, Svea, Vesta, Vestal.

AKROSTIKONET: Sparsamhet: spalter, piskan, asfalt, Rustan, svala, arkiv, must, heder, eklund, tryne.

DIAMANTGÅTAN: S, små, skönt, smörgås, ånger, tår, s.

SAMMANSÄTTNINGSUPPGIFTEN: Gnäggning.

BREFLÅDA

REDAKTIONENS BREFLÅDA:

Gerd. Eder tänkvärda och välskrifna lilla uppsats skall med nöje införas.

Elver Denoff. Lämpar sig icke för oss.

Ego. Undermåliga dikter. Ett af poemen företer dock en viss originalitet i det befängda:

Låt oss i den gyllne slupen
glida fram på silfvervåg,
andas rosendoft ur djupen...

Ur hvilket haf tränga rosenängor? Det skulle vara af intresse att få dess geografiska läge bestämdt.

Wandia. Ej lämpligt.

G. I. M. Hvad de kunna hitta på, de små rimfabrikörerna! Ni sjunger så öfvertygande:

Jag vill följa med dig till underjord,
du sköna syndens fé.
Jag vill brinna och brännas på evigt bål,
blott mitt hjärta jag dig får ge.
Jag vill sjunka i synd och evig skam,
jag vill smaka all nöd, jag vill kräla i slam
blott en kort sekund
jag får smeka ditt hår, kyssa salig din mund.

Det låter, det där, och hvad ni måtte komma att se ut, då ni rullat er i gyttjan och bränt upp ert fina skinn för kyssens skull.

Sten By. Inte behöfver ni jaga bort pegasen, fast ni blir bonde. Att odla jorden och dikta — det bör i dubbelt mått bli en poetisk gärning.

Shadow. Ingenting för oss.

Adrian D'Ayala. Kvalmigt och affekteradt.

Fatima. Det var oss fullständigt obekant. Men att rota i andras privatlif, hvartill ni så människovänligt uppmanar, kan ej falla oss in. Den sysselsättningen öfverlämna vi åt dessa tränade fiskaler i kjolar, som bereda sig en njutning af att i anständighetens namn gå omkring och utspionera andras mer eller mindre bristfälliga moral, för att sedan göra tableaux vivants af den inför världen.

Göran Helsing. Om vi endast hade plats. Kanhända dock vid tillfälle.

Mr black. Måste af utrymmesskäl skjutas åt sidan och saknar nu aktualitet.

Mowgli. Poemet är rätt vackert, men vi sakna utrymme.

James. Gick i papperskorgen.

Maja 13 år. Kom igen, när ni blifvit 26 år, skola vi talas vid.

Ida A. Fortsätt att lefva i drömmar, om det roar er, men ansträng er inte med att skrifva vers.

Ck. Rätt täckt utfördt, men motivet saknar intresse.

A. P:vuoma. Ämnet förut behandladt i Idun.

E. W. Edra sonetter äro ganska vackra och, frånsedt ett par mindre lämpliga rim, i formen oklanderliga. Vårt öfverflöd på lyrik nekar oss emellertid att trycka dem.

A. U. J. Kan ej användas.

J. Angenstein. Saken är förvisso behjärtansvärd, men offervilligheten torde äfven sträcka sig till denna klass af medmänniskor. Eder uppsats lämpar sig ej att införa.

EXPEDITIONENS BREFLÅDA:

S. H. 2,25 pr gång.

AXA
HAFREGRYN
HAFREMJÖL

Många, som förut hafva tröttnat på att dagligen äta hafregröt, hafva återigen kunnat börja därmed när de fått smak på AXA Hafregröt. AXA Hafregryn besitta också en särdeles fin och naturlig hafrearom.

45 öre för 1/1 kg., 25 öre för 1/2 kg. paket.

BJÖRKBOMS MALTEXTRAKT

välsmakande och hållbart, analyseradt af herrar prof. A. Almén och grefve Carl Th. Mörner, hvilka beteckna detsamma såsom ett i alla afseenden förstklassigt fabrikat.

Broderade Klädningar
med äkta Schweizer-Broderi.

Broderade klädningar i Batist, Voile, Linne, Shantung, Pongée, Tyll, Chiffon, Crêpe de Chine fr. **Kr. 12: 50.**

Broderade blusar i Batist, Nansouc, Linne, Ylle, Chachemire, Japonais, Crêpe de Chine fr. **Kr. 6: —.**

Tull- och portofritt till Eder bostad. Begär prof och modebilder.

Schweizer & Co., Luzern A 10 (Schweiz),
Broderi- och Sidentygs-Export.

Anhåll om
Hofleverantörer
COLMAN'S SENAP.
Använd i de Kgl. hushållen.
J. & J. COLMAN, Ltd., LONDON, ENGLAND.

Iduns Modellkatalog
n:r 2
för vårsäsongen
utkommer nästa vecka.

Ferrin
Apoteket Lejonet, Malmö.
Bästa järnmedel, utmärkt styrkande. Föreskrifves af många läkare.
Finnes äfven i form af
Tabletter.
Fås på apoteken.

"Mor och jag äro båda uppfödda med Mellins Food".

Brefvet för dagen

Professor Julius Kronbergs namn är kändt långt utom Sveriges gränser. Hans konst, rik på färger och fantasier, har en stark, dekorativ karaktär, som kommer till sin rätt i synnerhet i de arbeten han vid olika tillfällen utfört, såsom plafondmålningarna i Stockholms slott, kupolmålningarna i Adolf Fredriks kyrka, samt takmålningarna i Hallwylska palatset och Dramatiska teatern.

Mest bekanta af hans större arbeten äro: "Jaktnymfer och Fauner" (1875) — ett, af venetiansk renässanskonst influeradt, arbete besläktadt med Makarts konst —. "Kleopatras död" (1883), "David och Saul", "Drottningen af Saba", m fl.

Professor Kronberg är således en auktoritet, vid hvars ord den största vikt må fästas.

Om det nu så kända närings- och styrkemedlet Sanatogen, har Professor Kronberg skrifvit det i facsimile återgifna uttalandet, hvilket är af största intresse för alla, som ännu tveka öfver hvilket preparat de böra använda för att fortast erhålla krafter vid fall af allmän svaghet, öfveransträngning, nervositet, sömnlöshet, rekonvalescens efter öfverståndna sjukdomar, operationer m. m.

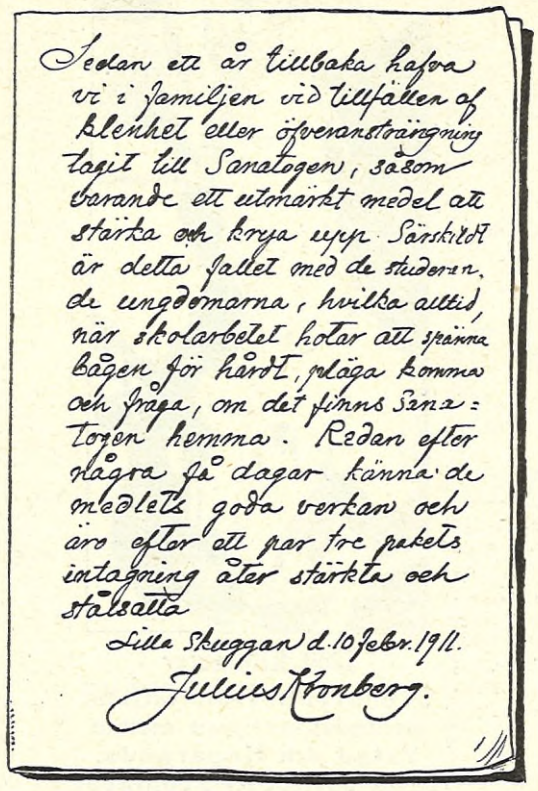

Våren är den tid, då en stor del människor känna sig matta och kraftlösa, luften har blifvit lättare och solens strålar kraftigare. Öfvergången från vinter till vår och sommar är därför en farlig tid för alla dem, som icke ha tillräcklig fysisk motståndskraft.

Unga flickor, som lida af bleksot, äldre personer och små barn, som på grund af vinterns stränga klimat varit nödsakade att hålla sig mycket inne, rekonvalescenter efter vinterns sjukdomar, alla känna de, att de om våren behöfva mer fysisk kraft än någon annan tid på året. Luft *och kraftig, blodbildande näring är för dem dagens lösen.*

Bland de många medel, som ha till ändamål att tillföra den försvagade organismen ny styrka och att aflägsna följderna af kroppslig och andlig svaghet, intager Sanatogen en särdeles framstående plats på grund af de utmärkta resultat, som under en tid af 13 år uppnåtts med detta preparat vid försök på tusentals sjuka. Intet annat existerande näringsmedel har såsom Sanatogen lyckats tillkämpa sig såväl läkarevärldens som den stora massans erkännande.

Sanatogen, som består af kemiskt ren mjölkägghvita och glycerofosfat, innehåller i lättsmält form just de ämnen, som äro nödvändiga för att på ett raskt och tillförlitligt sätt tillföra den svaga organismen ny styrka och kraft.

Professor C. v. Noorden, Wien, hvars afhandlingar öfver ägghvita och icke mindre öfver sockersjuka (diabetes) hafva gjort hans namn till ett af de största i den medicinska världen, har sedan längre tid gjort försök med Sanatogen å det k. k. Allmänna Sjukhusets Medicinska klinik i Wien, och skrifver sålunda:

"Jag gläder mig åt att kunna säga Eder, att jag efter de erfarenheter, som jag under loppet af detta år gjort med Sanatogen, finner Sanatogen vara ett utmärkt ägghvitepreparat. Jag har med godt resultat användt Sanatogen vid ämnesomsättningsrubbningar och spec. vid organiska sjukdomar såsom gikt, urinsur-diathese och njurlidande, hvilka sjukdomar fordra mjölkdiet och inskränkning af kötträtter. Äfven vid hjärtlidande med compensationsrubbningar (oregelmässigt blodomlopp) förtjänar preparatet på grund af sin lättsmällhet och lugnande inverkan den största uppmärksamhet.

Ett särskildt tacksamt fält för användning af Sanatogen äro alla sjukdomar och svaghetstillstånd, då man vill stärka kroppen med tillförsel af ägghvita, såsom t. ex. vid olika fall af blodförlust, stark bleksot, och undernäring, ty Sanatogen bidrager härvidlag i stor grad att skapa nya ägghvitekroppar."

P. S. Sanatogen finnes till salu å alla apotek och i drogaffärer. Broschyrer gratis och franko från Sanatogens Generalagentur, Stockholm, Kungsgatan 17.

Dralles Påskägg mot postförskott från
Silvanders — Göteborg.

Georg Dralle,
Hamburg.
Representant: **Holger Eixmann,**
Göteborg. Rikst. 1751, 9335.

Dralles 'doftande' Påsk-ägg

Guld-	Silfver-	Trä-ägg
Kr. 3.—	Kr. 3.—	Kr. 1.50

mot postförskott från
Varuhuset
Vollmers—Meeths,
Göteborg.

GUNNEBO-STÄNGSEL

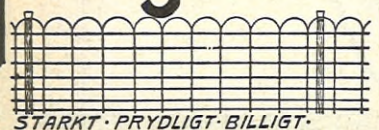

STARKT · PRYDLIGT · BILLIGT ·
ERHÅLLES HOS ALLA JÄRNHANDLARE.

JAVOL

håller vid regelbundet bruk huvudbottnen ren, fri från mjäll, antiseptisk, väl ventilerad och förlänar förfriskande stimulans åt de därunder liggande hårrötter, hvilket är huvudprincipen i all hårskötsel. Javol gör håret mjukt och glansigt; fås, med och utan fett, i flaskor à Kr. 5,50, 3,00 2,00

Javol - Shampoingpulver
15 öre pr paket

Javol fås öfverallt

JAVOL-Huvudnederlag:
M. Zadig, Malmö.

Kurort för nervsjuka.

Östersjöbadet *Visby* med sin *Kneippby* är speciellt apteradt för behandling af nervsjukdomar. Begär prospekt fr. öfverläkaren, D:r Kallenberg, adr. Stockholm, efter den 1 maj Visby.

En bok "Om dekoration och målning" jämte full ständiga färgskalor sän des gratis och franko till enhvar af Iduns läsare, som är intresserad af att med ringa arbete och med lysande resultat på otroligt kort tid själf måla och lackera gamla och nya möbler m. m. Insänd Er adr. till Le Ripolin, 24 Smålandsgatan, Stockholm.

Enligt nyaste vetenskapliga rön är salicylsyra för utvärtes bruk det verksammaste o. bästa medel mot

Reumatism.

RAMIN

uppfyller bäst fordringarna på ett salicylpreparat. Resorberas lätt af väfnaderna; stillar fördenskull genast smärtan och åstadkommer fullständig och varaktig bot.

Försäljes å Apotek och hos Kemikaliehandlare samt från

Salicylsåpfabriken, Eslöf 3.
Pris kr. 2.—.

Laurenti Cough Lozenges

Laurenti Cough Lozenges (preparerade lakritspastiller), **världens yppersta hostpastiller, innehålla för halsen välgörande och slemlösande ingredienser. Verka skyddande mot förkylning (hosta, heshet katarr) genom att hålla svalget fuktigt. Borttaga kittling i halsen.**
Säljas öfverallt i rullar à 20 öre.

Nu har utkommit:

En nordlandets Dotter.

Berättelse från Klondyke
af
Jack London.

Pris häft. 3.50, eleg. inb. 5 kr.

"Full af rörande och skräckfulla scener, skildrade så som endast Jack London kan det. Man läser boken i ett enda sträck, betagen af spänningens makt och af beundran för denne våldets och vildhetens geniale diktare."
Karlstadstidningen.

Bohlin & C:os förlag.

Husmödrar!
Det är erkändt att
NORNANS JÄSTPULVER
är oöfverträffadt i kvalité
Erhålles i välsorterade speceriaffärer.
Tekniska Fabriken Nornan, Sala.

Säsongens bästa och elegantaste velocipeder. Begär katalog. Ernst O. Jönssons Velocipedfabr., Hälsingborg J.

ANNONSER skola vara inlämnade till Expeditionen senast fredag för att kunna införas i följande veckas nummer.

LEDIGA PLATSER

BARNSKOTERSKOR, utbildade, erhålla anställning genom Arbetsförmedlingen, Regeringsgatan 113, ing. E Expeditionstid kl. 1—3 e. m. Rikstel. 1047. Personlig inställelse. Betyg böra medhafvas.

HANDARBETSLÄRARINNA. Bildad dam, helst ej allt för ung, kompetent och villig att undervisa i kläd- och linnesömnad samt väfning får plats i helpension för unga flickor till nästkommande arbetsår. Vidare upplysningar genom Fredrika Bremer-Förbundets Byrå, Stockholm.

FLICKA, skicklig i tillredande af efterrätter, glace och finare bakverk, erhåller plats vid badort. Svar med löneanspråk och betygsafskrifter i biljett märkt »S. B.», inlämnas å Iduns exp.

SNÄLL, treflig, bildad flicka kunnig i matlagning, bakning och öfriga husliga göromål, får plats i lärarefamilj i Göteborg. Svar med foto. och ref. till »Familjemedlem», Svenska Telegrambyråns Annonsafdelning, Göteborg.

BILDAD, anspråkslös flicka, frisk och stark, road af att läsa högt och villig deltaga i husliga sysslor, erhåller plats den 1 maj. Svar med betyg, foto. m. m. till »Hemtrefnad», Alingsås p. r.

HUSHÅLLSFRÖKEN får plats i godt hem i Sthlm 1 maj som familjemedlem. 2 jungfrur finnas. Norra Inack:Byrån, Malmskillnadsgat. 27, Sthlm.

I vänligt ingenjörshem vid järnvägsbyggnaden Östersund—Ulriksfors finnes plats ledig för en barnkär, kunnig och ordentlig flicka, att vara husmodern behjälplig i vården om 2 barn, 1½ och ½ år samt deltaga i diverse förekommande göromål. Ej grofgöromål. Goda ref. fordras. Svar till Fru Dagmar Elgenstierna, adr. Jämtlands Sikås.

KOKERSKEPLATSEN vid sjukstugan i Leufsta bruk blir ledig att tillträdas den 1 inst. maj. Lön 300 kr. och allting fritt. Ansökan åtföljd af betygsafskrifter torde senast den 15 april insändas till e. prov.-läkaren B. Egerström, Leufsta bruk.

HUSJUNGFRU, barnkär samt händig med sömnad, får bra plats till den 24 april. Fru H. Grafström, Odengatan 40 II, Stockholm.

Som kompanjon
i handarbetsaffär sökes ung dam med 2 à 3 års affärsvana. Rekom. fordras och gifvas. Svar med foto. till »Kompanjon», Iduns exp.

Två st. friska och starka flickor
med lust för sjukvård få plats inst. 24 april som sköterskebiträden vid Östergötlands Landstings Lungsots-sanatorium å Stratomta invid Linköping. Lön 200 kr. pr år och fritt vivre. Svar till »Stratomta Sanatorium», Linghem.

Vid Malmbergets Samskola
förklaras härmed föreståndarebefattningen och tvänne lärarinnebefattningar till ansökan lediga fr. o. m. höstterminen 1911.

Föreståndarebefattningen: kompetens: Fil. kand. examen med profår, företräde för naturvetenskapliga ämnen. Undervisningsskyldighet i matematik, fysik, kemi och biologi. Lön kr. 4,000.

Lärarinnebefattning, med undervisningsskyldighet i modersmålet, historia och geografi, c:a 24 veckotimmar. Kompetens: Högre lärarinneseminarium eller däremot svarande utbildning. Lön kr. 1,500.

Lärarinnebefattning i 1:a o. 2:a klassens ämnen, med undantag af matematik och teckning, c:a 27 veckotimmar. Lön kr. 1,300. Läroanstalten är sex-klassig, står under Kungl. Läroverksstyrelsens inspektion och lämnar därmed rätt till tjänsteårsberäkning. Nuvarande föreståndaren innehar rätt att anställa realskole-examen åren 1911—1916.

Ansökningar till ofvannämnda platser, ställda till styrelsen för Malmbergets Samskola torde före d. 1 maj insändas till Pastor Emil Edsman under adress Malmberget.

Sjuksköterska.
Befattningen som Landstingets epidemisköterska inom Silbodals distrikt, Värmland, sökes före 15 april. Förmåner: lön 600 kr. årligen samt vid tjänstgöring kost och 25 öre vid epidemivård, vid annan vård kost och 50 öre. Provinsialläkare Nordenadler, Årjeng.

Barnfröken
erhåller plats. Svar jämte betyg, rek., foto. och löneanspråk märkt »Barnkär 20», Norrköping p. r.

Guvernant,
musikalisk och med utångsbetyg från Högre Lärarinneseminariet i Stockholm, sökes till två barn om 8 och 11 år af norsk familj bosatt i Värmland. Ställa men naturskönt ställe. Ansökningar med betygsafskrifter ställas till Fru Marie Blakstad, Värmlands—Sälboda.

Vid Karlstads högre elementarläroverk för flickor
tillsättes från och med nästa läsårs början en ny lärarinnebefattning med hufvudsaklig undervisning inom de förberedande klasserna. Lön 1,000 kr. Ansökningshandlingar jämte friskbetyg, ställda till styrelsen, torde före den 15 april insändas till läroverkets föreståndarinna.

Sömmerskeplatsen vid Länslasarettet i Hudiksvall

är ledig till ansökan. Sömmerskan har skyldighet att sy all linnesöm, verkställa lagningar för lasarettets behof, förestå linneförrådet och utöfva tillsyn öfver tvätten. Lön 275 kr., eget rum, allt fritt. Ansökningar åtföljda af åldersoch läkarebetyg samt foto. insändas till lasarettsexpeditionen före den 20 inst. april. Platsen får genast tillträdas.

PLATSSÖKANDE

BÄTTRE, anspråkslös flicka, 18 år, önskar plats i familj, någon betalning önskvärd. Svar till »V. E.», Rekarne p. r.

UNG flicka, enkel och anspråkslös, van vid i ett hem förekommande göromål och som genomgått hushållsskola önskar till 1 maj mot fritt vivre eller någon liten lön, komma i bättre familj som hjälp och sällskap. Svar till »Familjemedlem 20 år», under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Sthlm f. v. b.

19 ÅRS FLICKA önskar komma i god familj såsom hjälp i hushållet. Helst mot fritt vivre. Svar till »S. N.», Iduns exp.

TVÄNNE bildade, husliga flickor, resp. 23 à 17 år, önska under sommaren komma i ett trefligt hem uppåt landet, för att mot fritt vivre hjälpa till med förekommande sysslor, läsning med med barn, skrifgöromål o. d Svar fortast möjligt till »E. & A.», Gumælii Annonsbyrå, Malmö.

EN bättre flicka som genomgått hushållsskola och är något kunnig i linnesömnad, önskar plats i godt hem, där jungfru finnes. Svar till »Familjemedlem», Jönköping p. r.

ENKEL huslig flicka önskar plats i familj, helst å någon större egendom på landet eller att förestå något hushåll. Rek. finnes. Lön önskas. Svar till »22 år», Mariestad p. r.

BÄTTRE flicka, kunnig i sömnad, matlagning och hvad som förekommer i ett hem, önskar plats i fin familj. Svar till »Rekommendationer», Tidningskontoret, Odengatan 63, Sthlm.

HUSHÅLLSVAN bildad flicka, kunnig i matl., bakn., sömnad, handarb. söker plats. Ordentlig, pålitlig. Norra Inack:Byrån, Malmskillnadsgatan 27, Sthlm.

UNG anspråkslös flicka önskar plats i bättre familj såsom husmoderns hjälp, är något kunnig i matlagning, lön önskas. Svar emotses tacksamt till »Ung värmländska», Charlottenberg.

ÄLDRE fruntimmer (något musikalisk) önskar hushålla för gammal dam eller herre. Utm. rek. Svar afvaktas till »Ensam». Dagens Lösen? Falun p. r.

BÄTTRE flicka, van vid barns skötsel och med 1:ma ref. från föregående platser önskar plats nu genast. Benäget svar till »Familjemedlem», Örnsköldsvik p. r.

UNG musikalisk bildad flicka van vid husliga göromål önskar nu genast plats i bildad familj i Stockholm eller dess närhet mot någon lön eller fritt vivre. Familjemedlem. Svar emotses tacksamt till »Glad Värmländska». Karlstad p. r.

PLATS som praktiskt hushållsbiträde önskas af 18-årig, kraftig och hurtig flicka, kunnig i såväl handhafvande af inom ett hem förekommande, som matlagning, bakn. och något sömnad. Genomgått längre kurs i väfnad och konstväfnad. Har förut haft likn. plats. Svar tacksamt till »O. J. Familjemedlem», Iduns exp. f. v. b.

HUSHÅLLSVAN bildad flicka söker plats där jungfru finnes för grofva göromål, kunnig i matlagning, bakning, alla husliga bestyr. Goda betyg. Svar »Villig—Duglig», Sv. Telegrambyrån, Sthlm.

18 ÅRS FLICKA med vana och fallenhet för hushållsgöromål önskar för att vidare utvecklas däri plats i finare familj på landet hos duglig husmoder. Någon lön önskas. Svar märkt »Arbetsam», Iduns exp.

BILDAD flicka, som genomgått hushållsskola, önskar plats som husmoders hjälp — i god familj. Är villig lämna undervisning i engelska språket. (Lön önskvärd.) Svar till »22 år», Iduns exp. f. v. b.

Deutscher Hauslehrer,

theol. Cand., 24 J. alt, sucht Anstellung in Schweden vom 1 resp. 15 Mai an. Referenzen: Superintendent Brachmann, Annenstrasse 53 Berlin, und. v. Häradshöfding A. Broomé, Stockholm 16.

Plats önskas

i början af juni å större egendom, helst i mellersta eller södra Sverige af hurtig ung flicka från bättre hem för att vara behjälplig med inom ett hem förekommande göromål, dock mest matlagning. Sökanden har genomgått 8-klassigt läroverk samt 2 terminer i husmodersskola. Svar till »E. H. V.», S. Gumælii Annonsbyrå, Göteborg.

EN 27 års flicka önskar plats den 15 maj eller 1 juni i bildadt hem att gå frun tillhanda. Är äfven villig hjälpa till med skrifgöromål, kunnig i enklare sömnad och handarbete. Svar tacksamt till »Familjemedlem Ella», Borås p. r.

BARNKÄR, bättre flicka önskar i maj plats som barnfröken eller som sällskap och hjälp. Genomgått hushållsskola och sykurs. Familjemedlem. Svar till »21-årig», Iduns exp.

Bildad tysk dam
önskar komma under sommaren i fin svensk familj på landet. Svar till »D. L.», Iduns exp., Sthlm.

INACKORDERING på landet (Blekinge) i enkelt hem, 15 minuters väg fr. järnvägsstation. Pris 40 kr. i månaden. Svar till »Änkefru», Iduns exp. f. v. b.

ENGLAND. Kommendörkaptensänka och ung dotter mottaga 1 à 2 unga flickor i sitt hem. Finaste sällskapskretsar och referenser. Moderat pris. Mrs Barnes, 1 Herbert Road, Southsea, England.

UNGA, bildade flickor mottagas som elever å småländska höglandet. Vacker natur, skog och sjö. Undervisning i matlagning, bakning, konservering m. m. Endast ungdom. Pris 65 à 70 kr. för månad. Svar till »Officersdotter», Malinshills privata hushållsskola, Alvesta.

KONFIRMATION. För en 15 års flicka af god familj önskas under sommaren inackordering i prästgård i mellersta Sverige där flera konfirmander finnas. Svar med prisuppgift o. ref. till »Konfirmation», Stockholm 5.

GODA hem på landet som under sommaren önska mottaga inackordenter, torde anmäla detta å Nya Inack.-Byrån, Brunkebergsg. 3 B, Sthlm. Etabl. 1887. Daglig efterfrågan.

INACKORDERING för sommaren i prästgård, belägen vid järnvägsstation i frisk och vacker trakt. ½ timmas väg till skog och Östersjön. Svar till Kyrkoherde L. Brodin, Raflundabro.

HUSHÅLLSELEV. För bildad, anspråkslös flicka finnes tillfälle att lära matlagning i prästgård. Anses som familjemedlem. Pris 45 kr. pr månad. Svar till Kyrkoherde L. Brodin, Raflundabro.

VÄLARTADE skolgossar erhålla godt sommarhem i småländsk prästgård. Hög, stärkande skogsluft, insjöbad, naturskön trakt. Mycket goda referenser. Svar till »Kyrkoherde», Iduns exp.

ANGENÄM inackordering erhålles på Långbanshyttans pensionat i Värmland. Godt bord, ljusa rum, förtjusande natur, sjö, hög luft, björk- och barrskogar, bil- och cykelvägar. Piano. Riks. Filipstad 184. Adr. Pensionatet, Långbanshyttan.

PRÄSTGÅRDAR och landshem böra nu anmälas för erh. af konfirmander och inack. Norra Inack:Byrån, Malmskillnadsg. 27, Sthlm.

UNDER våren och sommaren kan god inack. erhållas å Villan Karlsro vid Ljungby köping, Småland. Trädgård, skog, vattendrag, trefnad och stillhet. Pris 75 kr. pr månad och därunder.

UNDER ferierna kunna två skolflickor, som behöfva ombyte af luft, bad och hvila få inack. i godt hem nära stad. i liflig vacker trakt. Sv. till »Billigt», Iduns exp.

MODER (se Idun n:r 9 frågan 72) har bref att afhämta på Iduns exp.

ANGNÄM inackordering erbjudes unga damer nu och till sommaren på naturskön egendom i Södermanland. Hushållselever emottagas äfven. Ungdom finnes. Svar till Fru Tora Anander, Dalby, Bettna, Rikstel.

KONFIRMANDER, 2 flickor, mottagas i Flistads prästgård, Maspelösa, Östergötl., 5 veckor fr. 15 juni. Kom. A. Hedin.

Inackordering.
Hushållselever och andra unga flickor mottagas på Sandvik, adr. Smål. Burseryd. Öfverstinnan A. Hyltén-Cavallius, f. Frick.

GRANINGE,
nytt hvilo- och rekreationshem,
öppnas den 1:sta nästa juni i mellersta Värmlands vackraste trakt en km. från Molkom station. Högt och fritt beläget vid stranden af en vacker sjö erbjuder det den fullständigaste ro och hvila, utmärkta bäddar och godt bord. Läkare och apotek finnas på platsen. Hemmet är försedt med alla nyare bekvämligheter, såsom värme- och vattenledning, elektrisk belysning, varmt bad och strandbad, hvarjämte innehafvarinnan, som i många år innehaft och förestått ett välrenomeradt gymnastikinstitut, meddelar gymnastik och massagebehandling. Hemmet som är öppet hela året om, mottager endast ett fåtal gäster (14 à 15 st.). Pens., beräknad efter månad, 6 à 7 kr. pr dag. Närmare meddelar Fru Laura Håkansson, född Palm, hvars adr. till 1:sta maj är Karlstad, därefter Molkom.

Å Högåsen, Karlskoga

öppnas 1:sta nästa juni

Pensionat

för lindrigt bröstsjuka. Hög, frisk skogsluft. Härligt läge, god vård. Vidare meddelar under adress

Pensionat Högåsen,
Karlskoga.

Konfirmation.
Några gossar mottagas för konfirmation tillsammans med egen son. Vacker trakt. Godt hem. Goda ref. Regementspastor Gösta Ydström, adr. Boatorp, Moheda, Smål.

Ulfs Sjukhem, Järfva.

Härligt läge. God vård och godt kök. Moderata priser. Allm. tel. Ulriksdal 11.

En äldre dam

önskar helinackordering på landet i Stockholms närhet, egna möbler, linne och sängkläder. Svar till »65», Linköping p. r.

Stjernfors Pensionat och Hvilohem,

utm. rekreationsort alla årstider. Ref. Stockh. Rt. 6812 — 11848, allm. 22187. Adr.: Kopparberg Rt. 36.

Dresden A. Nürnberger Strasse 52.

Familien-Pensionat für junge Mädchen. Beste schwedische Referenzen.

Oldenburg in Gr. Park-Strasse 3

Familien-Pensionat für Damen u. Herren. Beste Referenzen.

Heim für 6—8 junge Mädchen aus

guter Familie, welche sich in Sprachen Haushalt, Wissenschaften, Musik, Kunst, fortbilden wollen. Sport aller Art. Beste Empfehlungen. Näheres durch Prospekt. Comtesse Baudissin, Lübeck, Crons forder-Allee 23.

Schweiz!

Waldheim, Bern. Pension för unga flickor (16—20 år). Vackert belägen i en härlig park. Franska och tyska talspråk o. undervisning äfven i engelska, musik, målning m. m. Vinter- o. sommarsport. Resor företagas till Italien o. sommaren tillbringas i Alperna. Ref. och prospekt erhållas genom majorskan Schenström, Uppsala o. fröken A. Bergqvist, Linnégat. 11, Göteborg.

Hushållselever.

I särdeles godt hem i Stockholmstrakten mottagas några unga bildade flickor för att grundligt få lära allt det hufvudsakliga som fordras för kvinnans husmoderliga kall samt att med ordning och sparsamhet sköta ett hem. Frisk, vacker trakt. Sköna bad. Goda rek. Pris 100 kr. pr månad. Svar under adr. »Erfaren husmoder», Nya Inackorderingsbyrån, Brunkebergsg. 3 Sthlm.

Kvinnliga trädgårdselever mottagas
Vidare upplysn. breflades fr. Fröken Elin Wickbom, Aneby.

Billig och lärorik hushållskurs,

1 juni—1 sept. Grundl. underv. i matlagn. Pris för hel kurs med inackordering 150 kr. Underv. i syltning o. konservering, i konstväfnad och finare handarbeten. Fina ref. Härligt läge vid skog o. sjö i Södermanlands vackraste trakt. Fru Ida Palmgren, Bogsten, Bettna.

SVENSKA KURORTFÖRENINGEN.

Bie Vattenkuranstalt. Kneippbad. Skogsluft. Enkel och sträng lefnadsordning. Läkare: *Astley Levin*, Sthlm.

Borg Kneippbaden. Sommar- och vinterkurort. Alla varma bad, massagebad, elektriska bad, Kneippsk kallvattenkur, solbad. Utmärkta bostäder o. inack.-ställen. Läkare: *Walter Bergwall.*

Borgholm Kurort och hafsbad med sydländskt öklimat. Utmärkta bad. Tidsenlig utrustning. Väl fungerande vatten- och kloakledning. Läkare: *Johan O. A. Berggvist*, 38 Linnég., Sthlm.

Båstads Hafsbad o. Kuranstalt
1 juni—1 sept. Mildt, jämt klimat, härligt läge, en af västkustens naturskönaste badorter. Läkare: Dr *G. Krikortz.* Sjukgymn. *E. Jacobsson.*

Dalarö Hafsbad. Välk. kur- och rekreationsort. Naturskönaste läge; hälsosamt klimat. Gyttje-, tallbarrs-, kolsyrebad etc., sjukg. Läkare: *G. Heyman.* Upplysn. om rum Riks. 11. kl. 11—3 e. m.

Djursätra Brunn, Versås. Lugnt, stilla, enkelt. Högt och fritt läge. Järnkällor. Välserverade bad. Hetluft. Omsorgsfull massagebehandling. Billigt. Läkare: *D. Liljeqvist*, Uppsala.

Fiskebäckskil Hafskuranstalt vid Västkusten. Ren, dammfri hafsluft. Alla sorters bad. Massage och sjukgymn. Billiga lefnadskostnader. Läkare: *Nils Tidmark.*

Fjällnäs Sveriges högst belägna luftkur- o. rekreationsort, c:a 800 mtr ö. h.; dock i björkregionen. Härlig natur, renaste luft. Ej lungsotspatienter. Bad. Läkare: *P. Zeidlitz*, Uppsala.

Furusund Hafs- o. Gyttjebad i Sthlms norra skärg. v. stora segelleden 2¾ t. resa m. eleg. ångare fr. Grand Hôtel. Alla sort. bad. Billiga bost. 1:a kl. restaurant. Läkare: *K. Sohlberg.*

Grennaforssa vid södra stambanan. Berömd järnkälla. Gyttje- o. medic. bad. Mildt barrskogsklimat, härlig luft. Sjö. Bost. i brunnspark. Adr.: *Moheda.* Läkare: *O. F. Nyquist.*

Helsans Brunnsanst. Hälsingborg, vid Öresund. Radioaktiv, koksalt o. järnkälla. Alla badf. Reumatism, magsjukd., skroful. åkommor. Läkare: D:r *A. Björkman*, Hälsingborg.

Helsjön Gyttjebad och kuranstalt. Alla brukliga badf., spec. gyttjem.-b. Godt bord. Natursk. barrskogstr. Ren o. hög luft. Postadr.: *Horred.* Rikst. Läk: *Em. Westerberg.*

Hindås Sanat. & Turisthot. V. Sveriges förnämsta o. natursk. rekreationsort. milslånga skogsprom. Öppet året om. Läk: D:r *M. Matell.* Begär prosp.! Bröstsjuka mott. ej.

Hjo Badanstalt. Sundaste läge i den förtjusande Guldkroken vid Vettern. Utm. bad. Goda bost. Läk.: Prof. *J. Vilh. Hultkrantz*, Uppsala; för gymn. o. mass. D:r *Hj. Ekberg*, Sthlm.

Lannaskede Härl. läge å Smål. högl. Berömd järnkälla, naturl. radioakt. vatten. Alla brukl. badf. Kneippb. Läkare: *Sigge Wikander*, Sthlm. Prosp. fr Lannask.-brunn.

Ljungskile, förträfflig rekreationsort, med väl serverade bad. Apotek. Järnkälla. Nytt societetshus. Öppen 1 Juni—1 evt. 15 Sept. Ångb.- o. järnvägsst. Läkare: *Nath. Dahlberg.*

Loka, vid Bergsl. järnv. Säs. 7 juni—7 aug. Terminsindeln. Reumat., hjärtfel, neurastheni. Ber. gyttjebad jämte alla vanl. badf. Öfverläk. Lifm. *I. Hedenius*, vik. Dr. *G. Rystedt*, Sthlm.

Lundsbrunn Hälsobrunn och badanstalt. Högt och torrt läge i naturskön trakt nära Kinnekulle. Vidsträckta parker. Berömd järnkälla. Billigt. Läkare: *E. Pontén*, Göteborg.

Lyckorna Hafsbad och klimatisk kurort i härlig natur å västkusten, kransad af yppiga, skogsklädda höjder. Läkare: *M. Blumenthal*, Sthlm.

Lysekil Klimatisk kur- och rekreationsort. Utmärkta gyttje-, kreuznacher-, half- och hafsbad, sjukgymnastik, massage. Tidsenliga anläggningar, billiga priser. Läkare: Prof. *A. Wide*, Sthlm.

Malen, Båstad. Fullständig kurort. Varm- och hafsbad. Vidsträckt barrskog. Gymnastik, brunnsdrickning, dietisk behandling. Lekstuga. Lekledarinna. Läkare: *L. Reuter*, Sthlm.

Marstrand Hafskuranstalt med utmärkta bad, spec. gyttjebad, goda kommunikationer, billiga lefnadsomkostnader. Läkare: *J. Bauman*, Marstrand.

Medevi Skogssanatorium. Berömda järnkällor med radioaktiv utstrålning. Utmärkta gyttje- o. halfbad. Sol- o. luftbad. Kalla bad i Vättern. Terrängkurer. Diet. bord. Läk: *G. Bergmark*, Uppsala,

Mörsils Sanatorium f. bröstsjuka, Jämtland.
Öppet året om. **Ren, stärk. fjälluft.** Lätta komm. **Första kl. bord.** Elektr. belysn. Rikstel. Öfverläk: *T. Horney*, Mörsil.

Mösseberg Vattenkur. o. sanatorium, 1,100 fot ö. h. Öppet hela året. Nauheimerb. med fiyt. kols., elektr. ljusb. Inhalatorium. Röntgen- o. Högfrekvensafd. Läk: *Fr. Odenius*, Sthlm.

Nybro Brunn- och badanstalt. Skogsklimat med präktig barrskog. Torr grusgrund. Nytt varmbadhus. Solbad. Elektriska glödljusbad. Billigt. Läk: Doc. *Kj. O. af Klercker*, Lund.

Nynäs Hafsbad modern, förstklassig sommar och vinterkurort med fullst. vattenkuranst. och alla moderna kurmedel. Mildt klimat, härligt läge. Läkare: *O. F. Åberg.*

Porla Brunn. Berömda, kraftiga järnvatten. Fullst. badanstalt. I termin: 1 juni—1 juli; II termin 5 juli—2 aug. Postadr.: Porla. Läkare: Lifmedikus: *E. O. Lidin*, Sthlm.

Ragunda Vattenkuranstalt och hälsokälla i östra Jämtland. Vackert läge vid den härliga Hammarsforsen, mildt klimat. Postadr.: *Hammarstrand.* Läkare: *Fredrik Bergvall*, Sthlm.

Ramlösa 205:e säsong. Järn- och Neuenahrliknande alk. källa; kall-, Nauheimer-, varmvattenkur; gyttjeb. Radiogenkur. Spec. diet för socker-, gikt-, njursj. & afmagringskur. Läk: *E. Landergren*, Sthlm.

Ronneby Brunn. Starkaste järnkällor, massage-, ljus-, hafsbad, kallvattenkur, dietkur. Läk: *Gunnar Forssner*, Sthlm. Ensk. praktis. dr Fr Zachrisson. d:r O. F. Åberg.

Rostock hälsobrunn och badanst. invid Kroppefjäll. Naturskönt. fridfullt och lämpligt för sitt ändamål. Ytterst moderata priser. Stn och adr.: Dals-Rostock. Läk.: *F. Fröblom.*

Ryds Brunns- och Badanstalt. Sveriges äldsta kneippkuranstalt. Naturskönt läge. Barrskog och insjöar. Lugnt och stilla. Läkare: *H. V. Kindblom*, Ryd.

Saltsjöbaden ½ t. från Stockholm, badsanatoriet öppet hela året. Begär upplysning om priserna! Läk. *Emil Zander* och *Olof Sandberg.*

Skagersbrunn vatten- och luftkurort med järnkällor i östra Värml. Härl. barrskog Alla badformer. Sommarsäs. 1 juni—1 sept; öfriga årstider hvilohem. Läk: *G. A. Alvin*, Sthlm.

Strömstad Hafskuranstalt. Skyddadt läge. Mildt hafsklimat Berömda gyttjebad. Järnkälla. Säsong 1 juni—15 sept. Läkare: *A. Berghel*, Stockholm.

Särö Hafsbad och kurort. Rik vegetation, Härliga promen. med utsiktsplat. Öppen året om. Tåg med Göteborg 18 ggr dagl. Läkare: *Georg Engstrand*, Särö.

Sätra Brunn. 1,¼ mil från Sala. Stillhet, enkelhet. Barrskog. Gyttjebad, gymnastik, massage; särskild matordning för magsjuka. Öppen 12 juni—12 aug. Läkare: *R. Friberger*, Uppsala.

Söderköping Brunn och bad. Fullständig badkur. Nauheimerbad. Elektr. ljusb. Sjukgymn., mass. och hetluftsbeh. Utm. skogspromen. Enk. lefnadssätt. Läk.: *R. Almberg*, Sthlm.

Södertelje Nytt badhus och societetshus. Utvidg. badhot. Spec. *Tvålmassageb., el. ljusb.* Läk: *Axel Hellstenius*, Sthlm. För mass. o. gymn. d:r *N. Wennström*, Sthlm.

Tranås Vattenkuranstalt, öppen året om. Alla varma och kalla bad. Fullst. Kneippbehandling. Mild och ren luft. Naturskönt läge, vidsträckt barrskog. Billiga priser. Läkare: *H. Tham*, Tranås.

Trosa Bad- och sommarvistelseort. Naturskönt läge. Ren och stärkande luft. Utmärkta varm- och saltsjöbad. Tvenne läkare på platsen.

Tulseboda Brunns- o. kurort. Kyrkhult, Blekinge. 1 juni—1 sept. Natursk. läge i högt ligg. skogstr. Utm. bad, stark järnkälla. Apotek. Bill. lefnadsomkostnader. Läkare: *E. Kinnwall.*

Tyringe badanstalt & sanatorium. Öppet året om. Alla nu brukl. badformer. Naturskönt läge. Ren, stärkande luft. Mildt sydl. klimat. Billiga lefnadskostnader. Läkare: *O. Reimers*, Tyringe.

Ulricehamns Sanatorium och badanstalt. Öppet året om. Vidstr. skogsomr. Mer än 300 m. öfv. hafvet. Alla brukliga badformer, äfven elektriska. Läkare: *Johan A. Andersson*, Sthlm.

Varberg Hafsbad och gyttjebadanstalt. Bästa hafsbad, spec. gyttjebad. Elektr. ljusbad. Billiga afgifter och lefnadsomkostnader. Läkare: Lifmedikus *Emil Jacobson*, Stockholm.

Visby Varmbads- och Kneippkur-anstalt. Mildt ö-klimat. »Ruinernas stad». Nytt: **Kneippbyn** m. lufthydd. o. solb. m. dusch i skogen o. kontin. strandb. v. öppna hafvet! Läk: *K. Kallenberg*, Sthlm.

Värmlands Eda vattenkuranstalt o. järnkälla. 10 juni—31 aug. Natursk., högt läge, milsvida skogar. Gyttje-, sol- o. sandbad, massage, sjukgymn. Elektricitet. Läk. Prosp, g. Kamrerkont.

Öregrund Hafsb.-anst. Härl., friskt läge. Goda o. bill. lefn.-förh. Lifl. ångbåtskommunikat., alla brukl. badf. Gyttje- & Nauheimerbad. Läkare: *Viktor Huss*, Öregrund.

Östhammar Hafsbadanstalt. Skyddadt läge vid vik af Ålands haf. Berömda gyttje- och tvålmassagebad för gikt och reumatism. Härlig hafs- och skogs luft. Läkare: Dr *Henrik Berg*, Sthlm.

☞ **Medicinska förfrågningar** besvaras af resp läkare och för **närmare upplysningar** hänvisas till den af Sv. Kurortföreningen utgifna publikationen »Svenska Bad- och Kurorter» (tillgänglig i bokhandeln) och till de olika kurorternas prospekt som erhållas genom kamrerkontoren samt Svensk Bad- och Turisttidning och Svenska Turistföreningen i Stockholm.

Doktor J. Arvedsons kurs

Sjukgymnastik, Massage o. Pedagogisk Gymnastik,

medför enligt kongl. maj:ts medgifvande samma kompetens o. rättigheter som en kurs vid Gymnastiska Central-Institutet.

Kursen 2-årig, börjar den 15 sept.

Prospekt på begäran genom D:r J. Arvedson, adr. Strömsborg, Stockholm.

Gymnastikdirektörsexamen

aflägges efter 2-årig kurs af kvinnliga elever vid

Sydsvenska Gymnastik-Institutet.

Ny kurs börjar 10 Sept.

Prospekt gen. *kapten J. Thulin, LUND.*

Med. D:r E. Kleens

(ett-åriga) **kurs i Massage och Sjukgymnastik** (för damer) börjar den 1 okt. kl. 10 f. m. **N:r 37 Mästersamuelsgatan, 2 tr. upp.** Prospekt begäres städse under adress *Saltsjöbaden.*

Dr. Heims

Laxin

Konfekt

Håll magen i ordning med „Laxin-konfekt", Rekommenderas af läkare som ett välsmakande och säkert verkande, oskadligt afföringsmedel. Erhålles å hvarje apotek till Kr. 1,- per ask. Generalagent: Kronans Droghdl., Göteborg.

Damhårarbeten.

Peruker, Benor, Flätor, Länkar m. m. i tusental. Obs.! Vi signera ej postpaket med "Hår", Herr o. Fru E. MALMBERG, 58 Klarabergsgatan 58, Stockholm.

Mot grått hår.

Fullt tillförlitligt oskadligt medel som återställer grått hår till dess ursprungliga färg. Endast i **Fanny Gelins Parfymmagasin, 5 Malmtorgsg., Sthlm.**

OATINE är idealet af en ren, snöhvit och varaktig **Crème.** Oatine aflägsnar reformar och hudrodnad o. rensar porerna från smuts. Vid rationellt bruk blir huden klar och vacker. Oatine puder, tvål o. balsam. Tillbakavisa dåliga efterapningar o. mottag endast **Oatine** i hvit burk med grönt lock. The Oatine Co., London. Oatine finnes öfverallt samt hos **A. W. Nording,** Biblioteksgatan 11 och Drottninggatan 63, Stockholm.

Mélanogéne,

Oiquemare — färgar hår, skägg och ögonbryn — håller färgen i månader Pris kr. 4.50. Endast i

Franska Parfymmagasinet,

21 Drottninggatan 21, Stockholm.

Fräkenpomada

är det enda, absolut säkra medlet att snabbt och utan obehag borttaga

Fräknar

Lefverfläckar och Solbränna samt göra den fulaste hy hvit o. vacker.

Ofelbar verkan garanteras!

Fräkenpomada innehåller inga för hyn skadliga beståndsdelar. Många intyg och tacksamhetsbref från hela Skandinavien.

Pris 3 kr. pr burk.

Expedieras mot postförskott eller efterkraf.

Tekniska General-Depôten, Stockholm,

Adolf Fredriks Kyrkogata 13.

Eksem, lupus och andra svåra utslag botade af dekokt på giftfria örter. 3 kr. sats, öfver 40-årigt lidande botadt. Magdekokt för dålig mage med dess sviter. Pr sats 1.50. Många intyg.

Fru Ina Göthe, Falun.

Astrid Wittborn,

Manicure, Pedicure, Ansiktsbehandling. *Brahegatan 6, II.* Riks Östermalm 437. Allm. 19716. Mottagning 11—6.

Annonsera i Idun!

OLAUS OLSSONS KOLIMPORT-

• AKTIEBOLAG •

— Etableradt i Stockholm 1880 —

1:a Anthracit

Hushållskol ✉ Cokes ✉ Briketter

Allm. Telefon 868, 4735, 4736, 393. Rikstelefon 179, 6610.

Bad är hälsa

och blifver det i dubbel måtto om badrummet är monteradt med våra

Förstklassiga, Moderna

BADAPPARATER.

Erhållas genom alla entreprenörfirmor.

Wilh. Sonesson & C:o, Malmö,

Stockholm, Göteborg, Köpenhamn.

Almedahls Försäljnings-Magasin,

Kungsgatan 55, Göteborg.

Levererar fullständiga ***Linneuppsättningar*** för bosättningar och brudutstyrslar. Se vidare vår annons i Iduns Modellkatalog.

Sommar- & Vinterkurorten

BORG

Nyrestaurerad.

Alla varma badformer, nauheimer-, sand-, tvål- o. gyttjemassagebad. Ljus- o. elektriska växelströmbad m. fl. Kallvattenkur. Massage. Gymnastik. Väf- och slöjdsalar.

Utmärkta pensionat och inackorderingsställen. Hel inackordering fr. 1.75 pr dag. Läkare: *D:r W. Bergwall.* Prospekt från kamrerarkontoret.

KNEIPPBADEN, NORRKÖPING.

Strängnäs Hushållsskola.

Sommarkurs fr. 15 juni—30 sept. Grundlig o. praktisk undervisning. Exam. lärarinna. Prospekt genom **Fru M. Braune, Strengnäs.**

Lektioner i linnesömnad,

(äfven blusar, barnkläder m. m.)

Praktisk metod, utan tråckling. — Hvarje elev disponerar en symaskin **Stockholm:** Sibyllegatan 36, 4 tr. (hörnet af Karlavägen). Riks 3530. Allm. 21004. **Malmö:** Fersens väg 2, 3 tr. (hörnet af Regementsgatan). Riks 4490, event. 4083.

Karin Egnér. ***Eva Egnér.***

Kurs i klädsömnad.

Elever mottagas dagligen kl. 11—3. Upplysn. i skolans lokal. Grefgatan. 57. Allm. tel. 22453. Aftonkurs två gånger i veckan. Prospekt på begäran. **Selma Wahlgren.**

Gynna Svensk Industri!

Dammsugaren "Sanitär".

Handvacuum Cleaner af Svensk tillverkning.

Stark, Praktisk. Billig och Effektiv.

Pris kr. 25.—.

Jämför den med liknande apparater till samma pris. Demonstreras kostnadsfritt i hemmen. Säljes i Järn-, Bosättnings- och Mattaffärer m. fl.

I parti och minut hos

Aktiebolaget Praktiska Nyheter,

Centralpalatset. Ing. fr. Jakobsg. R. 12068. Sthlm. Allm. 19924.

EUCALYP

KÆNGURU

VARUMÄRKE

återgifver grått och blekt hår sin ursprungliga färg i hvilken nyance som helst. *Garanteradt oskadligt.* Attest härå är utfärdad af Herr D:r Carl Setterberg, Kemiska Kontrollbyrån, Stockholm.

Pris pr flaska à 125 gr. 3 kr.

Fås i alla välsorterade Parfym- o. Matrialaffärer. På platser där Eucalyp ännu icke finnes till salu hänvände man sig till **Company Sydneys Agentur, Bruksgatan, Malmö.**

EUCALYP sändes mot postförskott från **N. F. Tjusbergs Parfymhandel, Norrköping.**

ETT OFELBART MEDEL MOT

ASTHMA

TILL SALU ENDAST Å APOTEKEN SOM ÅTERBETALA PRISET IFALL MEDLET EJ GIFVER ÖNSKADT RESULTAT.

D:r Schiffmanns medel mot asthma (Asthmador) gifver ögonblicklig lättnad i de allra svåraste fall. Det är ej nödvändigt vänta på resultatet, utan är medlets verkan omedelbart, direkt och ofelbart i alla fall, som kunna kureras.

En ögonblicklig lättnad garanteras i de allra värsta attacker, huru svåra proxysmerna eller huru envist sjukdomen än må vara.

Om D:r Schiffmanns medel mot asthma (Asthmador) ej gifver full tillfredsställelse återbetalas priset Kr. 2.30 utan vidare af den apotekare. hos hvilken densamma köpts!

Hårborttagaren

befriar **genast** från missprydande hår eller skägg. Pris kr. 2.50 jämte porto. Expedieras emot postförskott.

A.-B. Tekniska Generaldepôten,

13 Ad. Fr. Kyrkogata, STOCKHOLM.

Fet-Sill.

Norsk, stor **Ister-Fetsill** säljes à kr. 6.50 pr kvarttunna pr efterkraf. *Fraktfritt om två kvarttunnor tagas.*

Forsells Viktualieaffär, Göteborg.

Åberopa denna tidning vid beställning.

Handväfda Linneväfnader.

Duktyg o. Servietter i damast o. dräll. **Handdukar** alla slag, **Linnelärfter, Näsdukar** m. m. köpes bäst och billigast från

Gestriklands Linneväfveri, Gefle,

(f. d. Kungsäters Linneväfveri).

Priskurant gratis och franko.

Brunkebergs-Teatern.

Bästa programmen. Bästa lokalen.

Alltid och endast nyheter!

Öfvertyga Eder själf!

Mazetti's

„Ögon"-Cacao

pr hektopaket 45 öre.

Härligaste arom!

Genom sin styrka och absoluta renhet i bruket billigare än den utländska.

Åtgår endast för cirka 2 öre till en kopp!

Inregistrerad.

Mazetti's „Kungs"-Cacao

kostar endast 40 öre pr hektopaket; garanteras också ren och oförfalskad.

Varnas för efterapningar af påse och etikett.

Det är obestridlig fördel

att i samma lokal höra tonskillnad bland största lager **svenska** och utl. Pianinon, Flyglar, Orglar, Autopianinon från kungl. hofl. Billberg, Lundholm, John Pettersson, Engström, Baumgardt, Ibach m. fl. hos

Dahlströms Orgel- & Pianomagasin,

Drottninggatan 68 Stockholm.

Priskurant sändes franko.

DAMER som insända denna annons *adr.: Klädesväfveriet VIBORG, Danmark,* erhålla för 12 kronor, tull- och portofritt, 4 meter prima kläde, 1,30 bredt, till en elegant dräkt. Olika färger: mörkblott, mörkgrönt och mörkbrunt.

Damernas omtyckta gungstol hållen i gammalsvensk allmogestil målad i röd el. grön allmogefärg stoppad o. klädd med allmogetyg erhålles för 12 kr. från *Emanuel Carlson, Tranås.* Vid rekv. torde önskad färg uppgifvas.

I Visby

välbelägen fastighet (intill D. B. V:s paviljong) med fri och härlig utsikt öfver hafvet. Innehåller 18 rum och 2 kök. Stor trädgård med fruktträd och bärbuskar. *Särdeles lämpligt till badpensionat,* som saknas å platsen. Säljes till lågt pris och på goda villkor genom

Stockholms Förmedlingsbyrå,

Hedström & C:o,

Norrlandsgatan 8—10.

Kläck kycklingar

med "Hönan", billigaste, mest lättskötta och tillförlitliga äggkl.-apparat för 20 ägg, fostermor. Kompl. med bruksanvisn. 10.50 franko. Begär prospekt.

Importagenturen, Malmö 15.

TIDAHOLMS FANTASIMÖBLER

Rikhaltiga variationer. Begär prisk.

Tidaholms Bruk, Tidaholm.

Kungl. Hofleverantör.

Försäljningsmagasin: Beridarebansgatan 27, STOCKHOLM.

Största valuta för sina utlägg erhåller den som köpa våra moderna *stegar, strykbräden, ärmstrykbräden, tvättbräden, hushållsmanglar* och *fruktskåp.* Infordra priser från

Rönneådalens Slöjdindustri,

adr. *Stockamöllan.* Tel. 5.

De bästa tvättmedlen:

Diamant- såpa tvål tvättpulver

Göra tvätten bländande hvit. Minska arbetet. Öka trefnaden. Happachs Såpfabriks A.-B., Malmö.

Nionde häftet

af **"Moster Emmas"** väfbok, antika, lättväfda mönster i fyra skaft (äfven användbara till broderi) för mattor, gardiner, möbeltyger. bonader m. m. Erh. mot 1 kr. 35 öre i postanv. från Moster Emma. Kneippbaden.

Till Sommarkläder och Sommarvillor expedierar **Kronobergs läns Hemslöjdsmagasin** i Vexiö kostym-, klädnings- och möbeltyger, gardiner m. m. Profver, hvilka torde returneras inom 8 dagar, sändas på begäran.

Mindre bokhandel, lämplig för ett fruntimmer, öfverlåtes. Lagret nytt och kurant. Svar till "E. M. 1910", torde insändas under adress S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

50-öres tvålar för 20 öre. Finaste, öfverfettade 50 öres tvålar 1 krona pr originalkartong om 5 tvålar vid köp direkt å Kölnerlagret, 24 Smålandsgatan, Stockholm. Prospekt gratis och franko.

Specialaffär för SCHWEIZERBRODYR, SPETSAR, VÄFNADER m. m. Tillverkning af DAMUNDERKLÄDER. Rikt profsortiment till landsorten.

BRODERI-AFFÄREN.

3 KOMMENDÖRSG. 3.

Adresser å Hotell, Pensionat, Hvilo- och Sjukhem

öfver hela landet, se Kvinnligt Yrkesregister 1911. Erhålles å dess expedition, Regeringsgatan 46, Stockholm. Pris 1 kr. Porto till landsorten 16 öre.

Driftiga, ***kvinnliga agenter*** antagas för lättsålda hushållsartiklar. Hög provision. Svar till "B. L.", Iduns exp.

Sparkasseränta

4 1/2 %

Köpmannabanken

Arsenalsgatan 9.

Med detta nummer följa gratisbilagorna: Iduns Mode- & Handarbetstidning för april och Iduns Romanbilaga ark n:r 11.

Wilhelmssons Boktr. A.-B., Sthlm, 1911.